

รวมกฎหมายมายหลัก

e - ทั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๒

คำวินิจฉัย

ของศาลรัฐธรรมนูญ

รวมกฎหมายหลัก ทั้งปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔

และจัดทำบริการทุกปีตลอดไป

WWW.Soutpaisallaw.com

แทนหนังสือ ปละ 1 ตู 20,000.- เป็น e-book เพียง 2,000.-

พิเศษ สั่งซื้อทั้งหมด 20 ปี เพียง 20,000.- (ถูกว่า 20 เท่า)

E ๗๓๙ รวมกฎหมายหลัก ทั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๒

จัดทำโดย : สำนักพิมพ์สุตราไพศาล

© สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยสำนักพิมพ์สุตราไพศาล ห้ามนำส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ไปลอกเลียนแบบ ทำสำเนา ถ่ายเอกสาร หรือนำไปเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายต่าง ๆ รวมถึงการส่ง Line , IA - book. นอกจากนี้จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น ชื่อผลิตภัณฑ์และเครื่องหมายต่าง ๆ ที่อ้างถึงเป็นของสำนักพิมพ์สุตราไพศาล กรณีใช้งานควรมีต้นฉบับประกอบด้วยเช่นกัน เป็นการแสดงความสุจริต ไม่ละเมิดสิทธิ

บรรณาธิการ นางสาวจิตภา ดิษฐ์กระจัน
ปีที่จัดทำ พฤษภาคม ๒๕๖๓

พิมพ์ที่และจำหน่ายปลีก - ส่ง โดย
สำนักพิมพ์สุตราไพศาล
๑๕๕ ถนนเพชรเกษม ๖๓ ซอยวัดม่วง
แขวงหลักสอง เขตบางแค กทม. ๑๐๑๖๐
Fax. ๐ - ๒๕๕๕ - ๕๐๒๗
www.Soutpaisallaw.com

กฎหมาย D

บริการสั่งพิมพ์ : จำหน่ายปลีก - ส่ง
กว่า ๒,๓๐๐ รายการ ครอบคลุมถึง
ตัวบท - อธิบาย - แปล - ฎีกา - ตัวอย่าง
มีจำหน่าย ณ ร้านกฎหมายประจำอำเภอ
ร้านซีเอ็ดบุ๊คทุกสาขา และตัวแทนทุกจังหวัด

หมายเลขบัญชี “สุตราไพศาล”
โอนแล้วโทรแจ้ง จัดส่งกฎหมายอื่น
๒,๓๐๐ รายการ ที่มีใช้
E (Electronic Book)

ธนาคาร	ออมทรัพย์
กสิกรไทย	053-2-13352-1
กรุงเทพ	120-4-91552-2
กรุงไทย	040-1-01272-7
กรุงศรีอยุธยา	300-1-17888-8
ทหารไทย	019-2-44357-0
ไทยพาณิชย์	112-2-04179-2

สายด่วนโทรสั่ง
(ทุกวัน ๐๗.๐๐ - ๒๐.๐๐ น.)
๐๘๖ - ๖๒๕๕๕๕๐ เก่ง
๐๘๘ - ๒๘๙๑๗๑๕ อรทัย
๐ - ๒๕๑๓ - ๕๓๕๔๙ โทรศัพท์

รวมกฎหมายหลัก

ทั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๒

เรื่อง / ฉบับ นับหน้า กอร์ปด้วย .-

๑๘	พระราชบัญญัติ	๒๒	คำวินิจฉัย ศร
๒๖๑	พระราชกฤษฎีกา	๑๒๗	ประกาศ
๓	พระราชกำหนด	๔๙	ระเบียบ
๑๔๙	กฎ , กฎกระทรวง	๖	อื่น ๆ
-	ข้อกำหนด		
๑๓	ฎ.อม.	๖๔๘	รวมเรื่อง : ฉบับ

E รวมกฎหมายหลัก ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔

เป็นเล่ม ปีละ ๒๐,๐๐๐.- " ๒๐ ปี ๔๐๐,๐๐๐.- "

e-book ยกชุด ๒๐ ปี ๔๐,๐๐๐.- สั่งซื้อใน พ.ศ. ๒๕๖๓ เพียง ๒๐,๐๐๐.-

(ยังจะได้รับแถม ๓ รายการ มูลค่า ๖,๐๐๐ ฟรี)

เหลือซื้อปีละ ๒๐,๐๐๐.- เป็น e เพียงปีละ **๒,๐๐๐.-**

รวมกฎหมายหลัก
ทั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๒

ตัวอย่าง

“คำวินิจฉัยของศาล
รัฐธรรมนูญ”

สารบัญ

หน้า

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

- คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑ เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายสมเกียรติ บุญศิริ กับพวกรวม ๑๐ คน) ในคดีแพ่งของ ศาลจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่ 1
- คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๑ เรื่อง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่งความเห็นของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ 62

- คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๕๑ เรื่อง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
 ส่งความเห็นของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
 พิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกัน
 ระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. .... ตราขึ้น
 โดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้ง
 ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ 115
- คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑ เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
 มีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ 173
- คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๕๑ เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
 มีคำสั่งยุบพรรคชาติไทย 251
- คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๕๑ เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
 มีคำสั่งยุบพรรคพลังประชาชน 328
- คำวินิจฉัยที่ ๒๑ - ๒๓/๒๕๕๑ เรื่อง ศาลจังหวัดลำปาง
 ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางเรวดี อังควัฒนากระวี ที่ ๓)
 ในคดีแพ่งหมายเลขคำที่ ขถ. ๑๔/๒๕๔๘ (ชั้นบังคับคดี)
 เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เรื่อง ศาลจังหวัดแพร่
 ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางรักชนก รัตนพันธ์) ในคดีแพ่งหมายเลขคำ
 ที่ ๔๓๒/๒๕๔๕ หมายเลขแดงที่ ๓๐๓/๒๕๔๖ (ชั้นบังคับคดี) เพื่อขอให้
 คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัย เรื่อง ศาลจังหวัดนครราชสีมา
 ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท แกลสิ์เวทีโคราช จำกัด ที่ ๑ กับพวก
 รวม ๒ คน) ในคดีแพ่งหมายเลขคำ ที่ ขถ. ๑๐/๒๕๔๙ (ชั้นบังคับคดี)
 เพื่อขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย 410

- คำวินิจฉัยที่ ๒๔ - ๒๕/๒๕๕๑ เรื่อง ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา
 ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายบุญชัย วสุนธรา ที่ ๑) ในคดีแพ่งหมายเลขดำ
 ที่ ๓๓๕/๒๕๕๒ หมายเลขแดงที่ ๒๐๓๓/๒๕๕๓ (ชั้นบังคับคดี)
 เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เรื่อง ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา
 ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายพลสิทธิ์ หรือพรชัย เดชกุลพรศิริ หรือกุลพรศิริ
 ที่ ๑) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๖๔๘/๒๕๕๓ หมายเลขแดงที่ ๖๔๑/๒๕๕๓
 เพื่อให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย 464
- คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๒ เรื่อง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี
 (นายสุวัชร หรือเรวัต โพธิ์รัมย์) ในคดีหมายเลขดำที่ อ. ๕๐๕/๒๕๕๗
 เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัตินายความ
 พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๕ (๖) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
 มาตรา ๒๙ หรือไม่ 499
- คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๒ เรื่อง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี
 (นายไพบูลย์ กองเกิด กับพวกรวม ๒๑๑ คน) เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ
 พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
 แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง
 และมาตรา ๕๙ หรือไม่ 544

- คำวินิจฉัยที่ ๔ - ๕/๒๕๕๒ เรื่อง ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของจำเลย
 (นายภูวดล ทรงประเสริฐ ที่ ๑ บริษัท เอเอสทีวี (ประเทศไทย) จำกัด ที่ ๒
 บริษัท ไทยเดย์ ดือทคอม จำกัด ที่ ๓) ในคดีแพ่งหมายเลขดำ
 ที่ ๔๐๙๓/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมาย
 วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙
 มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๘๗ (๓) หรือไม่ 594
- คำวินิจฉัยที่ ๖ - ๗/๒๕๕๒ เรื่อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้า
 ระหว่างประเทศกลางสงฆ์คำโต้แย้งของโจทก์
 (บริษัท มาไว ฟู้ด คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่ ๑ กับพวกรวม ๒ คน)
 ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ทบ. ๓๙/๒๕๔๘ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
 พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔
 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ เครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๒)
 พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๙๖ (๒)
 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐
 มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๘
 (หลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
 มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๑) หรือไม่ 641
- คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๕๒ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
 พิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ
 ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... ตามรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๑ 701

- คำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๕๒ เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลย
 (บริษัท ชันวาอินเตอร์ฟู้ด จำกัด ที่ ๑ และนายบุญย์เอกโชควัฒนา ที่ ๒)
 เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีพระราชบัญญัติ
 บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๒๖
 ประกอบมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด
 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
 พ.ศ. ๒๕๐๒ พ.ศ. ๒๕๔๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๑๘
 และมาตรา ๒๑๙ หรือไม่ 755
- คำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๕๒ เรื่อง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ร้อง
 (นายวินิตย์ พิเศษสุนทร) เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
 ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖
 มาตรา ๑๕ วรรคสอง มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๔) และ วรรคสอง
 และมาตรา ๒๐ ทวิ วรรคหนึ่ง (๒) พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน
 พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
 สมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๐ (๓)
 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
 พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๓๖ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง และ
 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๐
 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗
 มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๖๙ หรือไม่ 821

- คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๕๒ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ กรณีพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่ 870
- คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๒ เรื่อง ศาลจังหวัดสระบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายธนรัตน์ แก้ววาริ) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๕ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๐ ข้อ ๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๒ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ข้อ ๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๕๐ หรือไม่ 954
- คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๒ เรื่อง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (นายประสิทธิ์ กิจสมอใจ) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๐ (๒) และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ หรือไม่ 1006

- คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๒ เรื่อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอความเห็น
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๑๖๘ วรรคเจ็ด เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า
การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๕๓ มีการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้สมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยตรง
หรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๑๖๘ วรรคหก หรือไม่

1053

ตัวอย่าง

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายสมเกียรติ บุญศิริ กับพวกรวม ๑๐ คน) ในคดีแพ่งของศาลจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่

สำนักงานศาลยุติธรรมมีหนังสือลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ ส่งความเห็นของศาลฎีกาและคำโต้แย้งของโจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๐ (นายสมเกียรติ บุญศิริ ที่ ๑ นางลัดดาวัลย์ บุญศิริ ที่ ๒ นายวิชัย บุญศิริ ที่ ๓ นายสมนึก บุญศิริ ที่ ๔ นายสมบัติ บุญศิริ ที่ ๕ นายสมศักดิ์ บุญศิริ ที่ ๖ นางสาวพิมพ์กมล บุญศิริ ที่ ๗ นางสาวคณิงนุช บุญศิริ ที่ ๘ นางสาวภัทริน บุญศิริ ที่ ๙ และนายดำรง บุญศิริ ที่ ๑๐) ในคดีแพ่งของศาลจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติ

สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่ โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

นายสมเกียรติ บุญศิริ ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๐ คน เป็นโจทก์ ฟ้องผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ได้ลงนามในคำสั่งจังหวัดขอนแก่นที่ ๒๑๑๖/๒๕๒๕ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๕ ให้ถอนสัญชาติไทยของโจทก์ทั้งสิบตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้นายอำเภอจำหน่ายชื่อโจทก์ทั้งสิบออกจากทะเบียนบ้าน โดยอ้างว่าโจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ เป็นคนฉวนอพยพ ทำให้โจทก์ทั้งสิบได้รับความเสียหาย โดยกล่าวในคำฟ้องว่า โจทก์ที่ ๑ เกิดที่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ส่วนโจทก์ที่ ๒ เกิดที่ตำบลนาหว้า อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ โจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ อยู่กินฉันสามีภริยาตลอดมาและมีบุตรด้วยกัน ๘ คน คือโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๐ เมื่อโจทก์ทั้งสิบเกิดในประเทศไทยจึงเป็นบุคคลสัญชาติไทย คำสั่งถอนสัญชาติโจทก์ทั้งสิบจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลพิพากษาให้โจทก์ทั้งสิบมีสัญชาติไทย และสั่งให้จำเลยเพิกถอนคำสั่งจังหวัดขอนแก่นที่ ๒๑๑๖/๒๕๒๕ และให้ใส่ชื่อและสัญชาติไทยของโจทก์ทั้งสิบในทะเบียนบ้าน หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา

ศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ โดยพิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่โจทก์และจำเลยนำสืบแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่า โจทก์ที่ ๑ คือนายเถาะ แซ่เหียงย่น และโจทก์ที่ ๒ คือนางแต้ว แซ่คิง ตามเอกสารคำขอเปลี่ยนแปลงบัตรประจำตัว ระบุว่าโจทก์ทั้งสองเกิดที่จังหวัดเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๕๖ มาตรา ๓ (๓) ส่วนโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๗ เป็นบุตรของโจทก์ ที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเกิดในขณะที่พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๕๖ และพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ใช้บังคับ แม้จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดก็ตาม แต่ก็ต้องถูกถอนสัญชาติตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ เนื่องจากโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๗ มีบิดาและมารดาเป็นคนสัญชาติฉวน สำหรับโจทก์ที่ ๘ ถึงที่ ๑๐ เกิดภายหลังประกาศของคณะปฏิวัตินี้ดังกล่าวใช้บังคับแล้ว จึงไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ตามผลของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๒ เมื่อโจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ มิใช่คนสัญชาติไทย ส่วนโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๗ ซึ่งถูกถอนสัญชาติ และโจทก์ที่ ๘ ถึงที่ ๑๐ ไม่ได้

สัญชาติไทยโดยการเกิดอยู่แล้ว ดังนั้น การที่จำเลยออกคำสั่งจังหวัดขอนแก่นที่ ๒๑๑๖/๒๕๒๕ ให้ถอนสัญชาติโจทก์ทั้งสิบ จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษายกฟ้องโจทก์

โจทก์ทั้งสิบยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น และศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖ ว่า ที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ชอบแล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสิบฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

โจทก์ทั้งสิบยื่นฎีกาและยื่นคำร้องลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ ขอให้ศาลฎีกาส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยในการฎีกาได้โต้แย้งว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องในคดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(๑) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งกำหนดให้บุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และกำหนดห้ามมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา สถานะของบุคคล ซึ่งตามหลักสากลในเรื่องสัญชาติ บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรย่อมได้สัญชาติของประเทศที่เกิดตามหลักดินแดน และโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๐ ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดในราชอาณาจักรไทย ตามหลักดินแดนและตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แล้ว นอกจากนี้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว ได้ประกาศใช้เมื่อปี ๒๕๑๕ ระหว่างช่วงสงครามเย็น จึงเป็นประกาศที่จำกัดสิทธิมนุษยชนขัดต่อหลักเสรีประชาธิปไตย ซึ่งตามหลักนิติรัฐ การออกกฎหมายต้องออกโดยประชาชนมีส่วนร่วมโดยผ่านการตรวจสอบจากรัฐสภา

นอกจากนี้พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ที่ให้มีผลใช้บังคับแก่ผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับแก้ไขเพิ่มเติมใช้บังคับนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันและกำหนดมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา สถานะของบุคคล ซึ่งตามหลักสากลในเรื่องสัญชาติ บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรย่อมได้สัญชาติของประเทศที่เกิดตามหลักดินแดน โจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๐ ได้สัญชาติไทย

ตามหลักดินแดนและตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ก่อนที่พระราชบัญญัติสัญชาติ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจะใช้บังคับ เมื่อกฎหมายดังกล่าวเป็นการลิดรอนสิทธิของโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๐ จึงไม่มีผลย้อนหลังเป็นโทษแก่โจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๐ ได้ ดังนั้น สิทธิในการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ในราชอาณาจักรไทย ของโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๐ จึงไม่เสียไป

(๒) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ เนื่องจากทำให้โจทก์ทั้งสิบถูกลดอนสัญชาติ และถูกตัดสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิทางการเมือง สิทธิในการถือครองที่ดิน และสิทธิอื่น ๆ ที่ปวงชนชาวไทยพึงมีตามรัฐธรรมนูญที่ได้ให้การรับรองไว้ แม้ประกาศของคณะปฏิวัติเป็นกฎหมายที่สามารถใช้บังคับแก่ประชาชนได้ แต่การออกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวก็ถือได้ว่าเป็นการที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้ตรากฎหมายเข้าไปแทรกแซงและจำกัดขอบเขตสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองไว้ อีกทั้งไม่ได้ระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการที่จะออกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวซึ่งมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วย

นอกจากนี้ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และคำสั่งจังหวัดขอนแก่นที่ ๒๑๑๖/๒๕๕๕ เป็นประกาศและคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เพราะก่อนที่จะมีประกาศและคำสั่งดังกล่าว โจทก์ทั้งสิบเป็นผู้มีสัญชาติไทยตามผลของกฎหมายสัญชาติแต่ละฉบับ ในขณะที่โจทก์แต่ละคนเกิด เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๘ เป็นบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ก่อนประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ มีผลใช้บังคับจึงไม่น่าจะอยู่ภายใต้การบังคับตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว แม้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวจะถือไม่ได้ว่าเป็นคำสั่งที่มีผลให้บุคคลต้องได้รับโทษทางอาญาก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่าเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิของประชาชนที่มีสิทธิอยู่ก่อนตามกฎหมายแล้วซึ่งน่าจะอนุโลมได้ว่าเป็นผลในทางอาญาด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา จึงขอให้ศาลฎีกาพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๔ รวมทั้งขอให้ศาลฎีกาส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยเกี่ยวกับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๒ ต่อไป

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้ว โจทก์ทั้งสิบยื่นคำร้องว่า คดีนี้มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งยังไม่มีคำวินิจฉัย

ของศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลฎีกาส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับดังกล่าวชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ แม้คำร้องของโจทก์ทั้งสิบมิได้ระบุโดยแจ้งชัดว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทมาตราใด เพราะเหตุใด ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๖ (๒) และ (๓) แต่เนื่องจากในคำฟ้องฎีกาของโจทก์ทั้งสิบยกข้อต่อสู้ด้วยว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ ที่จำเลยอ้างเป็นเหตุถอนสัญชาติไทยของโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๗ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๒ ที่จำเลยยกขึ้นเป็นข้ออ้างว่า โจทก์ที่ ๘ ถึงที่ ๑๐ ไม่ได้สัญชาติไทยรวมทั้งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ บัญญัติให้พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ มีผลใช้บังคับกับผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับด้วยนั้น ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เพราะเหตุว่าประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ดังกล่าว มีผลให้บุคคลที่เกิดในประเทศไทยไม่ได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดน จึงชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ที่บัญญัติให้บุคคลเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน และยังชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เพราะมีผลย้อนหลังไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิที่จะมีสัญชาติไทยของโจทก์ทั้งสิบอีกด้วย ปัญหาตามคำฟ้องฎีกาของโจทก์ทั้งสิบเป็นปัญหาข้อกฎหมาย อันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้โจทก์ทั้งสิบมิได้ยกขึ้นว่ากล่าวในศาลล่าง โจทก์ทั้งสิบย่อมยกขึ้นว่ากล่าวในชั้นฎีกาได้ จึงถือว่าประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ รวมทั้งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลฎีกาจะต้องใช้บังคับแก่คดีนี้ เมื่อมีข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งยังไม่มีคำวินิจฉัยของ

ศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ศาลฎีกาต้องส่งข้อโต้แย้งดังกล่าวไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ส่วนที่โจทก์ทั้งสิบกล่าวในคำฟ้องฎีกาด้วยว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ โจทก์ทั้งสิบให้เหตุผลว่า เพราะประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวเป็นกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่มิได้ระบุบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการออกประกาศฉบับดังกล่าว ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสอง ข้อโต้แย้งดังกล่าวถือได้ว่าเป็นข้อโต้แย้งว่า กระบวนการในการตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ มิใช่โต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลฎีกาจึงไม่จำเป็นต้องส่งข้อโต้แย้งดังกล่าวไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และที่โจทก์ทั้งสิบกล่าวอ้างในคำฟ้องฎีกาด้วยว่า คำสั่งจังหวัดขอนแก่น ที่ ๒๑๑๖/๒๕๒๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ นั้น คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งของฝ่ายบริหารที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลฎีกาจึงไม่จำเป็นต้องส่งข้อโต้แย้งข้อนี้ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเช่นกัน

ศาลฎีกามีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๗ ให้ส่งข้อโต้แย้งของโจทก์ทั้งสิบเฉพาะข้อที่ว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ รวมทั้งพระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ และเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีหนังสือเรียกให้หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องจัดส่งเอกสารและคำชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นสรุปได้ดังนี้

๑. สำนักงานตำรวจสันติบาล มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๗ ซึ่งแจ้งว่า

๑.๑ มติคณะรัฐมนตรีได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาให้สถานะตามกฎหมายแก่ ญวนอพยพ โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รวบรวมส่งบัญชีรายชื่อของญวนอพยพซึ่งได้ยื่นคำร้องต่อ ราชการส่วนท้องถิ่นไว้ และขอความร่วมมือให้สำนักงานตำรวจสันติบาลตรวจสอบพฤติการณ์ที่เป็นภัย ต่อความมั่นคงของประเทศเท่านั้น สำหรับกรณีนายสมเกียรติ บุญศิริ กับพวกรวม ๑๐ คน ที่เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องเจ้าหน้าที่ของรัฐกรณีถูกเพิกถอนสัญชาติไทย จากการตรวจสอบในส่วนของสำนักงานตำรวจสันติบาล ไม่ปรากฏว่ามีประวัติคนญวนอพยพเก็บรักษาอยู่ และไม่เคยได้รับคำร้องขอมีสถานะทางกฎหมายจาก กระทรวงมหาดไทยหรือหน่วยงานอื่นมาก่อนแต่อย่างใด เพียงแต่ได้รับรายงาน ว่า นายสมเกียรติ บุญศิริ กับพวกรวม ๑๐ คน เป็นโจทก์ยื่นฟ้องเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑.๒ บุคคลที่ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หากประสงค์ขอมีสัญชาติไทย ให้ดำเนินการตามข้อ ๑ โดยสำนักงาน ตำรวจสันติบาล ดำเนินการตรวจสอบพฤติการณ์ตามแนวทางที่คณะกรรมการพิจารณาให้สัญชาติไทย และให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแก่ชนกลุ่มน้อยกำหนดไว้ โดยความเห็นชอบ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

๑.๓ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นประกาศที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ จึงเป็นอำนาจที่รัฐผู้ให้จะกำหนด หลักเกณฑ์และสถานะของบุคคลเพื่อให้เกิดความมั่นคงภายในไว้ จึงไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ เนื่องจากรัฐธรรมนูญใช้บังคับเฉพาะผู้ที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น

๒. กระทรวงมหาดไทย มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๗ ซึ่งแจ้งว่า

๒.๑ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ รวมทั้งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ไม่ได้เป็นกฎหมายอาญาเพราะไม่มีโทษทางอาญา จึงมีผลย้อนหลังได้และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ โดยเทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๑๑/๒๕๓๔ ประกอบกับกฎหมายสัญชาติเป็นกฎหมาย

ที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ จึงเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้ให้ที่จะกำหนดสถานะของบุคคลเพื่อให้เกิดความมั่นคงภายในของรัฐ

๒.๒ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ที่บัญญัติเกี่ยวกับความเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองในทางกฎหมายเท่าเทียมกันนั้น อยู่ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ไม่อาจใช้กับกรณีที่เป็นคนที่ไม่ใช่สัญชาติไทยได้ ประกอบกับกฎหมายสัญชาติเป็นเรื่องของความมั่นคงภายในที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

๒.๓ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ เห็นชอบการกำหนดสถานะให้แก่กลุ่มบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและเคยมีสัญชาติไทยแต่ถูกถอนสัญชาติตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ โดยกระทรวงมหาดไทยได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การสั่งให้บุคคลซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และบุตรหลาน ได้สัญชาติไทย เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้ผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามประกาศดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยได้ที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาต่อไป

๓. รองศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แสดงความเห็นสรุปได้ดังนี้

๓.๑ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ไม่อาจขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ เพราะได้สิ้นผลเป็นกฎหมายไปแล้ว เนื่องจากถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ แต่ผลร้ายจากประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว ทำให้เกิดคนไร้สัญชาติและคนไร้รัฐ อันเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนซึ่งได้รับการยอมรับในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔

๓.๒ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ยกเว้นหลักการได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน

ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ ที่ทำให้บุคคลที่เกิดในประเทศไทยบางคนอาจไม่ได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนหากบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองในลักษณะไม่ถาวร อันเป็นลักษณะเงื่อนไขบังคับก่อนในการกำหนดไม่ให้สัญชาติ กล่าวคือ ไม่ยอมรับให้สัญชาติโดยหลักดินแดนแก่บุคคลที่เกิดในดินแดนของตนจนกว่าฝ่ายบริหารจะมีคำสั่งอนุญาตให้ได้สัญชาติตามมาตรา ๘ ทวิ วรรคสอง จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า มาตรา ๘ ทวิ วรรคหนึ่ง ขัดต่อหลักการใด ๆ ที่ยอมรับในรัฐธรรมนูญ และไม่ปรากฏแนวคิดเลือกปฏิบัติอันทำให้ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ รวมทั้งไม่ปรากฏแนวคิดที่กำหนดให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาในการกระทำที่ตนมิได้กระทำ อันขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ แต่ก็อาจกล่าวได้ว่า มาตรา ๘ ทวิ วรรคหนึ่ง เอื้อต่อการเกิดและเพิ่มขึ้นของคนไร้สัญชาติในประเทศไทย

มาตรา ๘ ทวิ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจฝ่ายบริหารในการอนุญาตให้บุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทยจากบุพการีต่างด้าวที่เข้าเมืองไม่ถาวร ได้สัญชาติไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย โดยการพิจารณาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ทำให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งให้บุคคลที่เกิดในประเทศไทยได้สัญชาติตามหลักดินแดนเป็นบทบัญญัติที่ฝ่ายบริหารใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่บุคคลที่ตกเป็นผู้ไร้สัญชาติได้ จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า มาตรา ๘ ทวิ วรรคสอง ขัดต่อหลักการใด ๆ ที่ยอมรับในรัฐธรรมนูญ และไม่ปรากฏแนวคิดเลือกปฏิบัติอันทำให้ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ รวมทั้ง ไม่ปรากฏแนวคิดที่กำหนดให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาในการกระทำที่ตนมิได้กระทำ อันขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

ส่วนมาตรา ๘ ทวิ วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ “บุตรที่เกิดในประเทศไทยของคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยในลักษณะไม่ถาวร” ตกเป็น “คนเข้าเมืองผิดกฎหมาย” แต่มิได้กำหนดให้ “บุตรที่เกิดในประเทศไทยของคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยในลักษณะถาวร” ตกเป็น “คนเข้าเมืองผิดกฎหมาย” จึงเป็นบทบัญญัติที่เอื้อต่อการเลือกปฏิบัติที่มีชอบ อันเป็นการไม่เคารพในหลักความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ซึ่งเป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และการที่มาตรา ๘ ทวิ วรรคสาม ที่สมมติให้บุคคลที่เกิดในประเทศไทยเป็นคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย ทั้งที่โดยข้อเท็จจริงบุคคลดังกล่าวเกิดในประเทศไทยไม่ใช่คนที่เข้ามาในประเทศไทย เมื่อถูกถือว่าผิดกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองย่อมได้รับโทษทางอาญาในสิ่งที่ตนมิได้กระทำ แต่ผู้ที่ผิดกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและควร

ได้รับโทษก็คือบุพการีต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมือง มิใช่บุตรที่เกิดในประเทศไทย นอกจากนี้ มาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม ยังให้ถือว่า บุตรที่เกิดในประเทศไทยจากบุพการีที่เป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองถูกกฎหมาย ในลักษณะชั่วคราวเป็นคนต่างด้าวที่ผิดกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ในกรณีนี้บุพการีก็ได้มีความผิดอันใด เพราะบุพการีเข้าเมืองถูกกฎหมายเพียงแต่มีสิทธิอาศัยเพียงชั่วคราว ในขณะที่บุตรของบุพการีประเภทนี้ ที่เกิดในประเทศไทยกลับตกเป็นคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย ดังนั้น บทบัญญัติของมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

๓.๓ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติ สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ” ย่อมมีผลย้อนหลังไปบังคับใช้กับคนสัญชาติไทยโดยหลักดินแดนที่เกิดก่อนวันที่มาตรา ๑๑ มีผลใช้บังคับ คือ ก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ซึ่งได้ส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ผลกระทบด้านบวกคือ การแก้ไขปัญหาคำพิพาทเกี่ยวกับบุตรที่เกิดในประเทศไทยของบิดาสัญชาติไทยซึ่งไม่ได้สมรสตามกฎหมายกับมารดา ต่างด้าว เนื่องจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ไม่ยอมรับการให้สัญชาติไทยโดยผลของกฎหมาย แก่บุคคลในสถานการณ์ข้างต้น แต่ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ บุคคลดังกล่าวได้สัญชาติไทย โดยผลของกฎหมาย โดยไม่ต้องมาร้องขอสัญชาติไทยจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ส่วนผลกระทบ ด้านลบ ปรากฏเป็น ๒ ลักษณะ คือ ประการแรก บุตรของบิดามารดาต่างด้าวกลุ่มหนึ่งเสียสัญชาติไทย ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ หากปรากฏว่า ในขณะที่บุคคลนั้นเกิดบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยในลักษณะถาวรแต่มารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทย ในลักษณะไม่ถาวร หรือในขณะที่บุคคลนั้นเกิดบิดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยในลักษณะ ไม่ถาวรแต่มารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยในลักษณะถาวร ซึ่งบุคคลในสถานการณ์ข้างต้น ได้รับการยอมรับให้มีสัญชาติไทยเพราะไม่ตกอยู่ภายใต้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ จึงมีสัญชาติไทยในขณะที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีผล แต่เมื่อมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ทำให้

มาตรา ๗ ทวิ มีผลย้อนหลังมาแทนที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ บุคคลดังกล่าวจึงตกอยู่ในข้อยกเว้นของการได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ทำให้ไม่อาจมีสัญชาติไทยโดยการเกิดโดยหลักดินแดน สภาพความเป็นคนต่างด้าวหรือไร้สัญชาติของบุคคลจึงเกิดขึ้นแก่บุคคลในสถานการณ์ดังกล่าว ประการที่สอง โดยผลของมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้มาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม มีผลย้อนหลังทำให้บุคคลที่เกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ไม่ได้สัญชาติไทยจึงเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทั้งที่บุคคลดังกล่าวมิใช่คนเข้าเมืองและเกิดก่อนวันที่มาตรา ๗ ทวิ จะมีผลใช้บังคับ แต่ต้องได้รับผลร้ายของมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม ในความผิดทางอาญาที่ตนเองมิได้กระทำ เมื่อมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ ดังนั้น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ขัดต่อรัฐธรรมนูญเช่นกัน

ส่วนพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารในการเข้ามาบรรเทาผลร้ายของมาตรา ๗ ทวิ และมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง โดยไม่ปรากฏถ้อยคำที่แสดงความขัดต่อมาตราใดๆ แห่งรัฐธรรมนูญ ในทางตรงกันข้ามกลไกการให้สัญชาติไทยที่ปรากฏในมาตรา ๑๑ วรรคสอง น่าจะเอื้อต่อการที่ฝ่ายบริหารของไทยจะนำมาใช้ในการขจัดปัญหาความไร้สัญชาติที่เกิดแก่มนุษย์ที่อาศัยอยู่นอกมณฑลกับสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ โดยมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และวรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ให้โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง

วรรคสามและวรรคดี ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้ออน ไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องและคำชี้แจงหรือแสดงความเห็นของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอแก่การพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่จำเป็นต้องทำการไต่สวนพยานหลักฐานแต่อย่างใด โดยมีประเด็นตามคำร้องว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๓๒ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๓๕ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคำร้องนี้ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว โดยบทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ผู้ร้องได้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายไปขัดหรือแย้งนั้น มีหลักการอย่างเดียวกันกับบทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงวินิจฉัยคำร้องนี้ตามบทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยจึงมีว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติ

สัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว

๑. ประเด็นที่ว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่ นั้น เห็นว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้ถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ก่อนที่จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ กรณีจึงไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้

๒. ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่ นั้น

พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ บัญญัติว่า ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

“มาตรา ๗ ทวิ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ในกรณีให้เห็นสมควรรัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้ถือว่าผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เว้นแต่จะมีการสั่งเป็นอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ บัญญัติว่า ให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายหรือเป็นการทั่วไปให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งจะอยู่ในราชอาณาจักรไทยในฐานะใดภายใต้เงื่อนไขใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชนประกอบกัน ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎกระทรวงดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง”

เห็นว่า ในระหว่างพิจารณาคำร้องนี้ได้มีพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ มีผลทำให้ความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ กรณีเป็นการโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่มีผลใช้บังคับแล้ว แต่โดยที่ความในวรรคสองของมาตรา ๗ ทวิ ยังคงเหมือนเดิม เพียงแต่เพิ่มข้อความว่า “หรือเป็นการทั่วไป” ซึ่งถือว่าเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณยิ่งกว่าเดิม ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับวินิจฉัยให้ส่วนความในวรรคสามของมาตรา ๗ ทวิ มีการแก้ไขมากและหลักการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่รับวินิจฉัยให้

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยจึงมีว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่รับรองความเสมอภาคที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนชาวไทย ซึ่งมีหลักการว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ แต่ก็มีได้ห้ามโดยเด็ดขาด เพราะในมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ว่ามาตรการที่รัฐ กำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ที่รับรองว่า บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และหากมีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ โทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำผิดมิได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมาย “กฎหมายต้องไม่มีผลบังคับย้อนหลัง” และหลักกฎหมาย “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย”

การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้สัญชาติและการเสียสัญชาติแก่บุคคล จะมีขอบเขตเพียงใดถือเป็นนโยบายของรัฐแต่ละรัฐ ซึ่งเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐโดยการตราเป็นกฎหมายใช้บังคับ ตราบเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและข้อตกลงระหว่างประเทศ ประเทศไทยมีการตรากฎหมาย ว่าด้วยสัญชาติกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวมาแล้วหลายฉบับ สำหรับบทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขกเว้นการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนตามมาตรา ๗ (๒) อันเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่สภาพและสถานะทางด้านประวัติศาสตร์ ความมั่นคง เศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ และเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปโดยเสมอกันไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับ กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกรณีใดกรณีหนึ่งโดยเฉพาะ อันจะทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาค หรือไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันในการได้หรือเสียสัญชาติตามกฎหมาย อีกทั้งไม่ได้ เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ

หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ นอกจากนั้น มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้อันจะเป็นความผิดอาญา กรณีไม่มีประเด็นปัญหาให้พิจารณาวินิจฉัยว่าเป็นบทบัญญัติที่ลงโทษบุคคลทางอาญาโดยไม่มีความคิด ไม่มีโทษและไม่มีกฎหมาย หรือเป็นกฎหมายที่ลงโทษทางอาญาบุคคลย้อนหลังหรือไม่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ส่วนมาตรา ๑๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เป็นบทบัญญัติที่ยกเว้นหลักการที่บุคคลตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง จะไม่ได้รับสัญชาติไทย โดยให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้ดุลพินิจสั่งเป็นการเฉพาะรายให้บุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ได้สัญชาติไทยตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ดังนั้น หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะพิจารณาให้สัญชาติไทยแก่บุคคลใดตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะต้องใช้มาตรฐานเดียวกัน คือหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด บทบัญญัติมาตรา ๑๗ วรรคสองดังกล่าวใช้บังคับเป็นการทั่วไปเป็นการขยายโอกาสให้บุคคลทุกคนที่ไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง สามารถยื่นขอสัญชาติไทยได้โดยเสมอกัน ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล กรณีถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ นอกจากนั้น มาตรา ๑๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้อันจะเป็นความผิดอาญา ย่อมไม่มีกรณีที่จะพิจารณาว่าเป็นบทบัญญัติที่ลงโทษบุคคลทางอาญาโดยไม่มีความคิด ไม่มีโทษและไม่มีกฎหมาย หรือเป็นกฎหมายที่ลงโทษทางอาญาบุคคลย้อนหลังหรือไม่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

๓. ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่งหรือไม่

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ให้มีผลใช้บังคับกับผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยได้ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้รัฐมนตรีจะสั่งให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป หรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ให้นำมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดและข้อยกเว้น มาใช้บังคับกับผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ผู้ได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ อยู่แล้วก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ การที่มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ ไปใช้บังคับย้อนหลังดังกล่าว แม้ส่งผลกระทบต่อบุคคลทั้งด้านบวกและด้านลบ แต่ก็เป็นการใช้บังคับทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกันตามกฎหมาย หรือไม่ได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในการได้หรือไม่ได้สัญชาติไทย กรณีจึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ นอกจากนั้น แม้มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับมาตรา ๗ ทวิ ย้อนหลังดังกล่าว อาจเป็นผลร้ายแก่บุคคลบางรายที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

แต่ก็ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดหรือกำหนดโทษทางอาญาอันจะทำให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาในการกระทำก่อนที่จะมีกฎหมายใช้บังคับแต่อย่างใด กรณีมิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับย้อนหลังไปเอาผิดหรือลงโทษทางอาญาแก่บุคคล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ส่วนมาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เป็นข้อยกเว้นของมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับ คือ ก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ แต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะสั่งให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด อันเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณแก่บุคคลตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง กรณีเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับกับบุคคลเป็นการทั่วไป มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล และมีได้เป็นกฎหมายที่มีผลย้อนหลังไปเอาผิดหรือลงโทษทางอาญาแก่บุคคลแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายเจริญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเฉลิมพล เอกอรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณรงค์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนบุคคล
ของ นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕) และพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นเบื้องต้นสมควรพิจารณาก่อนว่า เมื่อมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้บังคับแล้ว กรณีมีเหตุต้องพิจารณาวินิจฉัยตามประเด็นของคำร้องนี้ หรือไม่

เห็นว่า การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติกฎหมายใดๆ จะต้องพิจารณาว่า บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย สำหรับคำร้องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับ โดยผู้ร้องโต้แย้งความชอบด้วยรัฐธรรมนูญว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลฎีกาจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยในเรื่องความเสมอภาคและเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ในระหว่างพิจารณา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ล้มเลิกโดยประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ แต่อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้นำหลักการนี้มาบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ด้วยเช่นกัน จึงเห็นว่า เมื่อยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีมีเหตุสมควรวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องนี้ต่อไป โดยพิจารณาว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕) และพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

เมื่อพิจารณาคำร้องของผู้ร้องแล้วมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยรวมสามประเด็นดังนี้

ประเด็นแรก ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ บัญญัติให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ทำให้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวนี้ไม่มีผลใช้บังคับแล้ว จึงไม่อาจมีบทบัญญัติใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีก กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า ในระหว่างพิจารณา มีพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ บัญญัติให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๗ ทวิ ที่ผู้ร้องได้แย้งไม่มีผลใช้บังคับแล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้ คงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาตามคำร้องนี้เพียงว่า พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่เท่านั้น

เมื่อพิจารณาประเด็นนี้แล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยบุคคลทุกคนมีความเสมอภาคในกฎหมาย ซึ่งถือเป็นหลักความเสมอภาค โดยเฉพาะการรับรองสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ แต่มิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด หากการเลือกปฏิบัตินั้นเป็นมาตรการเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นแล้ว ถือว่าไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๓๐ วรรคสี่

สำหรับการได้สัญชาติของคนต่างด้าวบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมเป็นไปตามนโยบายของรัฐ โดยถือว่า การได้สัญชาติหรือเสียสัญชาติเป็นเรื่องภายในของรัฐที่แต่ละรัฐจะพิจารณาวินิจฉัยและกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขซึ่งโดยปกติจะต้องสอดคล้องต่อกฎหมายระหว่างประเทศที่ได้รับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกฎหมายทั่วไปอันเป็นที่ยอมรับในเรื่องสัญชาติ ดังนั้นในการตรากฎหมายว่าด้วยสัญชาติโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการป้องกันและรักษาความมั่นคงแห่งชาติ รัฐมีอำนาจจะให้สัญชาติตามหลักดินแดนแก่บุคคลที่เกิดในดินแดนของตนและมีบิดามารดาที่มีสิทธิอาศัยในดินแดนในลักษณะถาวรได้ แต่หากบิดามารดาของบุคคลนั้นมีได้มีสิทธิอาศัยในลักษณะถาวร รัฐก็มีอำนาจจะให้สัญชาติแก่บุคคลนั้นได้โดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่พึงได้ว่า บุคคลนั้นต้องมีความสัมพันธ์ที่แท้จริงกับรัฐเจ้าของดินแดน หลักการนี้ได้นำมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ และมาตรา ๗ ทวิ (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ และมาตรา ๕) โดยมาตรา ๗ บัญญัติว่า “บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทย โดยการเกิด (๑) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย (๒) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง” และมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของ

ผู้นั้นเป็น (๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย (๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ (๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง” มาตรา ๙ ทวิ วรรคหนึ่ง จึงเป็นบทยกเว้นหลักการได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดนโดยการเกิดตามมาตรา ๙ (๒) ด้วยการกำหนดลักษณะของบุคคลที่จะไม่ได้รับสัญชาติไทยตามหลักดินแดนโดยการเกิดหากมีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าว ที่มีได้มีสิทธิอาศัยในประเทศไทยในลักษณะถาวร

เห็นว่า บทบัญญัติแห่งมาตรา ๙ ทวิ วรรคหนึ่ง มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบุคคลที่เข้าลักษณะตามที่บัญญัติไว้อย่างเสมอกันในกฎหมาย ไม่ได้ยกเว้นใช้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกรณีใดกรณีหนึ่ง อันทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกันหรือไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันอีกทั้งไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองแต่อย่างใดจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทางกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำผิดมิได้ ซึ่งเป็นหลักที่รับรองห้ามใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังกับบุคคลในความผิดทางอาญา เมื่อพิจารณามาตรา ๙ ทวิ วรรคหนึ่ง ที่เป็นบทยกเว้นการได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดนโดยการเกิดของบุคคลที่มีบิดามารดา ซึ่งมีได้มีสิทธิอาศัยในลักษณะถาวรแล้ว เห็นว่า เรื่องของการได้สัญชาติหรือเสียสัญชาติตามมาตรา ๙ ทวิ วรรคหนึ่งนั้น ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดหรือกำหนดโทษทางอาญา อันทำให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาจากการกระทำของตนแต่อย่างใด บทบัญญัติมาตรา ๙ ทวิ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

หรือไม่ ในระหว่างพิจารณา มีพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ กรณีจึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาคำร้องนี้เพียงว่า พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่เท่านั้น สำหรับประเด็นในมาตรา ๑๑ วรรคสอง ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

เห็นว่า มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้นำมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับบุคคลที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ อันเป็นวันที่พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับ เป็นบทบัญญัติที่มีผลเป็นการทั่วไป ไม่ได้ยกเว้นใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกรณีใดกรณีหนึ่ง อันทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกันหรือไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองแต่อย่างใด มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

สำหรับในข้อที่ว่า มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ปรากฏความในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัตินี้ว่า “สมควรกำหนดหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทยของบุตรและหลานตลอดทั้งสายของคนต่างด้าวที่ เป็นผู้อพยพ ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้เข้าเมืองเพียงชั่วคราว และผู้ได้รับผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายเสียใหม่ให้เหมาะสมรัดกุม” แล้ว เห็นว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นการแก้ไขกฎหมายเพื่อเป็นการจัดระเบียบหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการได้สัญชาติไทยเสียใหม่ให้เหมาะสมต่อสภาพการณ์ของสังคมอันเป็นประโยชน์ของประเทศ การแก้ไขกฎหมายฉบับนี้อาจมีผลทำให้มีบุคคลต้องเสียสัญชาติไทยที่ตนเคยได้รับจากบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งเป็นผลร้าย

แก่บุคคลดังกล่าวนี้ แต่ความในมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ก็มีได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการกระทำ อันเป็นความผิดหรือกำหนดโทษทางอาญาอันทำให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาในการกระทำก่อนที่จะ มีกฎหมายบัญญัติความผิด หากแต่เป็นการกำหนดคุณลักษณะของบุคคลที่จะได้รับสัญชาติไทยหรือไม่ เท่านั้น กรณีการบัญญัติให้กฎหมายมีผลใช้บังคับก่อนวันที่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕) และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง

ตัวอย่าง

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของ นายจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕
วรรคหนึ่ง หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง
หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕
วรรคหนึ่ง หรือไม่

เนื่องจากความในวรรคสองและวรรคสาม ของมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญญาติ
พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ถูกยกเลิก
และใช้ความใหม่แล้ว โดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ เป็นผลให้
ไม่มีบทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับอีกต่อไป จึงไม่
จำต้องวินิจฉัยว่า มาตรา ๗ ทวิ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่อีก

ลงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเพียงว่า มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่วางเงื่อนไขในการได้หรือไม่ได้สัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย แต่มีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่แต่ละประเทศมีเอกสิทธิ์ที่จะกำหนดขึ้นได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่สภาพและสถานะทางด้านประวัติศาสตร์ ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ถึงแม้จะมีความแตกต่างจากบุคคลที่เกิดจากบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติไทยกับคนต่างด้าวบางประเภทอยู่บ้าง ก็มีใช้การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม เพราะมิใช่เกิดจากเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ ทั้งมิใช่บทกฎหมายที่มีผลย้อนหลังไปเอาผิดหรือโทษทางอาญาแก่ผู้ใดด้วย จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

เนื่องจากมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีข้อความแบ่งเป็นสองวรรค คือ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้ได้รับสัญชาติไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแต่ไม่ได้สัญชาติไทย ตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยได้ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้รัฐมนตรีจะสั่งให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้”

เห็นว่า มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง โยงไปผูกกับมาตรา ๙ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่า ให้มาตรา ๙ ทวิ มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เว้นแต่ผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งอันมีผลให้ได้รับสัญชาติไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ อยู่ก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผลย้อนหลังไปเป็นโทษต่อบุคคลในทางสัญชาติ แต่ก็มีได้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม หรือมีผลย้อนหลังไปเอาผิดหรือลงโทษทางอาญาแก่บุคคล ดังนั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง

สำหรับมาตรา ๑๑ วรรคสองนั้น เป็นข้อยกเว้นของวรรคหนึ่งว่า บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ แต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยได้ ตามมาตรา ๙ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะสั่งให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้ อันเป็นกฎหมายส่วนที่เป็นคุณแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง มิใช่กฎหมายที่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม หรือมีผลย้อนหลังไปเอาผิดหรือโทษทางอาญาแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง เช่นกัน

นายจรัญ ภักดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายสมเกียรติ บุญศิริ ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๐ คน) ในคดีแพ่งของศาลจังหวัดขอนแก่น ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ในคดีแพ่งของศาลจังหวัดขอนแก่น ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

เท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมาย ที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น จะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่า โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

ข้อ ๑ ให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ขอด้วยกฎหมาย และในขณะที่เกิด บิดาหรือมารดานั้นเป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะราย เป็นประการอื่น

ข้อ ๒ บุคคลตามข้อ ๑ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยเมื่อประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับแล้ว ไม่ได้สัญชาติไทย เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะราย เป็นประการอื่น

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

“มาตรา ๗ ทวิ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา หรือมารดาของผู้นั้น เป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษ

เฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วย

คนเข้าเมือง

ในกรณีที่เห็นสมควรรัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายให้บุคคลตามวรรคหนึ่ง ได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้ถือว่าผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เว้นแต่จะมีการสั่งเป็นอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติมาตรา ๙ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้ได้รับสัญชาติไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยได้ตามมาตรา ๙ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ รัฐมนตรีจะสั่งให้ได้รับสัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๙ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายหรือเป็นการทั่วไปให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งจะอยู่ในราชอาณาจักรไทยในฐานะใด ภายใต้เงื่อนไขใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชนประกอบกัน ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎกระทรวงดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง”

ความเห็น

เนื่องจากขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องนี้ ได้มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีหลักการเป็นอย่างเดียวกันกับบทบัญญัติมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ และบทบัญญัติมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีหลักการเป็นอย่างเดียวกันกับบทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงเป็นกรณีที่ต้องพิจารณาว่าประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง ใช้บังคับ และก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคำร้องนี้ จึงไม่มีบทบัญญัติใดที่จะนำมาวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอีก จึงไม่รับวินิจฉัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ นี้ ส่วนพระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ได้ถูกพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยการยกเลิกหลักการเดิมแล้ว จึงไม่มีบทบัญญัติใดที่จะนำมาวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอีกเช่นกัน จึงไม่รับวินิจฉัย มาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นี้

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยหลักความเสมอภาค ซึ่งมีความหมายว่า องค์การของรัฐทุกองค์กร รวมถึงฝ่ายนิติบัญญัติต้องออกกฎหมายบังคับแก่บุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน และบังคับต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของแต่ละคน การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญแตกต่างกัน หรือการปฏิบัติอย่างเดียวกันต่อบุคคลที่ต่างกัน ในสาระสำคัญ โดยปราศจากเหตุผล เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ ได้รับรองหลักการห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมไว้ในวรรคสามว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา

เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ และในขณะเดียวกันก็ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้ว่าในวาระที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อ ขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยหลักเกี่ยวกับความผิดและโทษทางอาญาว่า บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา ถ้าในขณะกระทำการนั้น ไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และหากมีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและ กำหนดโทษไว้ โทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่ กระทำความผิดมิได้ ซึ่งเป็นการรับรองหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง และหลักไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย

สำหรับในส่วนของการได้สัญชาติ นั้น มีหลักการว่า การที่บุคคลจะได้สัญชาติย่อมเป็นไปตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย และอยู่ภายใต้อธิปไตยของแต่ละประเทศ โดยทุกประเทศจะมีอำนาจอธิปไตย ในการให้สัญชาติแก่บุคคลภายใต้หลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันไป ส่วนรายละเอียดของการได้สัญชาติและ ข้อยกเว้นย่อมแตกต่างกันไปตามจารีตประเพณี ประวัติศาสตร์ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และ ความมั่นคงของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทย นั้นได้ตรากฎหมายว่าด้วยสัญชาติขึ้นใช้บังคับ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๕ โดยได้นำหลักเกณฑ์การได้สัญชาติโดยการเกิด ๒ หลักมาใช้ คือ หลักดินแดน ซึ่งมีหลักการว่าทารกที่เกิดในดินแดนของประเทศใดย่อมได้สัญชาติของประเทศนั้นและหลัก สืบสายโลหิต ซึ่งมีหลักการว่า ทารกจะต้องมีสัญชาติของบิดาหรือมารดา ซึ่งมีความผูกพันกันทางสายเลือด ไม่ว่าทารกนั้นจะเกิดในประเทศที่บิดาหรือมารดามีสัญชาติหรือเกิดในต่างประเทศ โดยแก้ไขปรับปรุง หลักการการให้สัญชาติให้เหมาะสมรัดกุมหลายครั้ง และกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของมาตรา ๗ ทวิ และ มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวตามคำโต้แย้งของโจทก์ในคดีแพ่งของศาลจังหวัดขอนแก่น มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยรวม ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการได้สัญชาติไทย การเสียสัญชาติไทย และการกลับคืนสัญชาติไทย ซึ่งปรากฏเหตุผลในการแก้ไขพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่า โดยที่สมควรให้บุตรของหญิงไทยสามารถมีสัญชาติไทยได้ โดยหลักสายโลหิตด้วยตามหลักการเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย และภายใต้สัญชาติไทยของบุตร และสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทยของบุตรและหลานตลอดทั้งสายของคนต่างด้าวที่เป็นผู้อพยพ ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้เข้าเมืองเพียงชั่วคราวและผู้ได้รับอพยพให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นพิเศษเฉพาะราย ให้เหมาะสมรัดกุม เพราะการยึดหลักการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ที่โดยมากจะอยู่ติดกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ โดยความในบทบัญญัติในมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขข้อห้ามของการได้สัญชาติไทย ซึ่งใช้บังคับกับบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยที่มีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว และในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งไม่ได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และใช้บังคับกับผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวทุกคนที่มีลักษณะตามที่ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งบัญญัติไว้ ซึ่งเป็นการตรากฎหมาย เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การให้สัญชาติไทยแก่ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวให้เหมาะสมรัดกุมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงของประเทศ อันเป็นอำนาจอธิปไตยของประเทศที่จะให้สัญชาติไทยแก่บุคคลได้ กรณีจึงมิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติหรือใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นคนต่างด้าวโดยไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด บทบัญญัติในมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

นอกจากนี้ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดองค์ประกอบของการกระทำอันเป็นความผิดทางอาญา จึงไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การตรากฎหมายเพื่อให้สัญญาชาติไทยเป็นอำนาจอธิปไตยของประเทศไทย ภายใต้หลักเกณฑ์ที่เหมาะสมกับจารีตประเพณี ประวัติศาสตร์ เหตุผลทางด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจการเมือง และความมั่นคงของประเทศ การที่มาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ให้อำนาจดุลพินิจแก่รัฐมนตรีเป็นการเฉพาะรายแก่ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การให้สัญชาติไทยแก่บุคคลดังกล่าวให้เหมาะสมรัดกุม โดยบทบัญญัติในมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นของหลักการที่บุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง โดยให้ดุลพินิจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่จะพิจารณาให้สัญชาติไทยแก่บุคคลเป็นการเฉพาะรายได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะพิจารณาให้สัญชาติไทยแก่บุคคลใดตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง รัฐมนตรีก็ต้องใช้มาตรฐานเดียวกันนั้นใช้บังคับกับบุคคลทุกคนตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ดังนั้น การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ใช้ดุลพินิจพิจารณาให้สัญชาติไทย ตามหลักในมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง จึงมิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และโดยที่ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคำร้องนี้ พระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ บทบัญญัติว่า ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๗ ทวิ แล้วใช้ความต่อไปนี้แทน “ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายหรือเป็นการทั่วไปให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด” บทบัญญัติที่แก้ไข

ใหม่นี้ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙ ทวิ วรรคสองเดิม โดยให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิจารณาให้สัญชาติไทยแก่บุคคลตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๙ ทวิ วรรคหนึ่ง ให้เหมาะสมและรัดกุมใน ๒ กรณี คือ เป็นการเฉพาะราย และเป็นการทั่วไป บทบัญญัติในมาตรา ๙ ทวิ วรรคสอง ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่โดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ นี้ จึงมิได้มีผล เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมีได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดองค์ประกอบของการกระทำอันเป็น ความผิดทางอาญา จึงไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

นอกจากนี้ มาตรา ๙ ทวิ วรรคสอง ก็มีใช่เป็นบทบัญญัติที่กำหนดองค์ประกอบของ การกระทำอันเป็นความผิดทางอาญา จึงไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ ๓ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้มาตรา ๙ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ใช้บังคับย้อนหลังกับ กรณีของผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย และมาตรา ๑๑ วรรคสอง ได้บัญญัติรับรอง ให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้รับสัญชาติไทยได้ตามมาตรา ๙ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ได้อีกด้วย บทบัญญัติมาตรา ๑๑ ทั้งสองวรรค จึงเป็นบทบัญญัติที่ใช้ เป็นการทั่วไปในทางที่เป็นคุณกับบุคคลที่มีลักษณะตามที่มาตรา ๑๑ บัญญัติไว้ และมีได้เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมีใช่เป็น กรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลเป็นการลงโทษทางอาญาแก่บุคคล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด

ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยไว้ จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ
วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง และมาตรา ๑๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

นายจรูญ อินทจาร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่าง

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณกุล การศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง แยกพิจารณาเป็น ๒ ส่วนดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นบทบัญญัติซึ่งกำหนดข้อยกเว้นการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนตามมาตรา ๗ (๒) ที่ใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปเสมอกัน ไม่ได้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกัน หรือไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันในการได้หรือไม่ได้สัญชาติไทยตามกฎหมาย จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด เป็นไปตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญที่บุคคลผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย

ทุกคนย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน และได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายโดยเสมอภาค
บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

นอกจากนั้น มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ดังกล่าว มิได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทาง
อาญา ซึ่งระบอบองค์ประกอบกรกระทำผิด และกำหนดโทษสำหรับการกระทำผิดนั้น
และมีได้เป็นกฎหมายที่ลงโทษบุคคลย้อนหลังแต่อย่างใด บทบัญญัตินี้จึงไม่ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ส่วนที่สอง พิจารณาแล้วเห็นว่ามาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ
พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไข
เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นบทบัญญัติให้อำนาจดุลพินิจ
แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาสั่งให้บุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ
วรรคหนึ่ง ได้สัญชาติไทย ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด บทบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็น
การทั่วไปโดยเสมอภาคกัน เป็นการขยายโอกาสให้บุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทย ตามมาตรา ๗ ทวิ
วรรคหนึ่ง ทุกคนสามารถยื่นขอสัญชาติไทยได้เสมอหน้ากัน ทั้งนี้ลักษณะคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยนั้นอาจสั่งเป็นการทั่วไปหรือสั่งเป็นการเฉพาะรายก็ได้ ถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติ
ที่เป็นคุณ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

อนึ่ง บทบัญญัตินี้ใช้บังคับบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาที่บัญญัติองค์ประกอบ
ความผิดทางอาญาและกำหนดโทษสำหรับการกระทำผิดนั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่สอง

แยกพิจารณาเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่บัญญัติให้ใช้บังคับมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ย้อนหลังกับบุคคลที่เกิดก่อน

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ถือเป็นบทบัญญัติที่มีผลย้อนหลังกับบุคคลที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยเสมอภาคกันและเป็นบทบัญญัติที่ใช้กับบุคคลทั่วไป ไม่ได้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะจง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกันตามกฎหมาย หรือไม่ได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในการได้หรือไม่ได้สัญชาติไทย จึงไม่ใช่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

แม้การใช้บังคับบทบัญญัตินี้ดังกล่าวอาจไม่เป็นคุณแก่บุคคลบางคนที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ แต่มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ซึ่งมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้ใช้บังคับนั้น เป็นบทบัญญัติซึ่งกำหนดข้อยกเว้นการได้สัญชาติไทย โดยการเกิดตามหลักดินแดน ตามมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มิได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญา ซึ่งระบอบองค์ประกอบกระทำความผิด และกำหนดโทษการกระทำความผิดนั้น จึงไม่ใช่เป็นการบังคับใช้กฎหมายอาญาเป็นโทษกับบุคคล มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ส่วนที่สอง พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้บุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทย อันเป็นผลมาจากมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับต่อบุคคลทั่วไปโดยเสมอภาคกัน ไม่ได้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะจง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาค หรือไม่ได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในการได้หรือไม่ได้สัญชาติไทยตามกฎหมาย จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล มาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

นอกจากนั้น มาตรา ๑๑ วรรคสองดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารในการมีคำสั่งให้สัญชาติไทยแก่บุคคลเป็นการทั่วไป หรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้ มิได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญา ซึ่งระบอบองค์ประกอบการกระทำความผิด และกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น มาตรา ๑๑ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง

นายเฉลิมพล เอกอุรุ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่าง

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ และพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ ได้รับการบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง มีหลักการเป็นอย่างเดียวกันจึงรับวินิจฉัยให้

คงมีประเด็นพิจารณาวินิจฉัยรวม ๒ ประเด็น คือ

๑. พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

๒. พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง มิได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ส่วนมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ถูกแก้ไขเพียงเล็กน้อยในบทที่เป็นคุณยิ่งกว่าเดิม และมีใจความ ข้อความเหมือนเดิม ทั้งวรรคหนึ่งและวรรคสอง มีใจความบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์

และเงื่อนไขการให้สัญชาติและการเสียสัญชาติแก่บุคคล โดยจะมีขอบเขตเพียงใด ถือเป็นนโยบายของรัฐแต่ละรัฐ ซึ่งเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐ โดยการตราเป็นกฎหมายใช้บังคับ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ยกเว้นหลักการได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดนโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๒) ซึ่งใช้บังคับต่อบุคคลทั่วไปโดยเสมอกัน ไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกันหรือไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันในการได้หรือเสียสัญชาติตามกฎหมาย จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด บุคคลผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยทุกคนย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน และได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายโดยเสมอภาค อีกทั้งมิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบของการกระทำ อันเป็นความคิดและจะต้องรับโทษอาญา จึงไม่มีกรณีที่จะพิจารณาว่าเป็นบทบัญญัติของกฎหมายให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาย้อนหลังหรือไม่ บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ส่วนมาตรา ๗ ทวิ วรรคสามนั้นถูกยกเลิกไปแล้ว จึงไม่รับวินิจฉัยให้

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งหรือไม่

มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่ใช้บังคับมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ย้อนหลังกับบุคคลที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ดังกล่าว มิได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ส่วนมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แก้ไขเพียงเล็กน้อย จึงต้องพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวต่อไป

พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติย้อนหลังกับบุคคลที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ นั้น เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปที่มีกรณีต้องตามที่บัญญัติไว้ โดยเสมอกัน ไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกัน หรือไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมในการได้หรือเสียสัญชาติตามกฎหมาย จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

นอกจากนี้ แม้การใช้บังคับบทบัญญัติย้อนหลังดังกล่าวแล้วอาจจะเป็นผลร้ายแก่บุคคลบางรายที่เกิดในราชอาณาจักรก่อนวันพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับคือ ผู้ที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ และได้สัญชาติไทยโดยไม่ต้องถูกเพิกถอนสัญชาติไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ กลับต้องเสียสัญชาติไทยไปก็ตาม แต่มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ยกเว้นการได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดน โดยการเกิด ตามมาตรา ๗ (๒) มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบของการกระทำอันเป็นความผิด และจะต้องรับโทษอาญา ไม่มีกรณีที่จะพิจารณาว่าเป็นบทบัญญัติของกฎหมายให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญา มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา ๑๑ วรรคสอง ดังกล่าว มิได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประเด็นพิจารณาจึงมีว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๑ วรรคสอง ที่บัญญัติให้อำนาจอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จะสั่งให้บุคคลดังกล่าวได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป หรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้ นั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๑ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่บังคับใช้ต่อบุคคลทั่วไปที่มีกรณี
ต้องตามที่บัญญัติไว้โดยเสมอกัน ไม่ได้ขกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคล
ไม่ได้รับความเสมอภาคกันหรือไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมในการได้หรือเสียสัญชาติตามกฎหมาย
จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล มาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๓๐

นอกจากนี้มาตรา ๑๑ วรรคสอง ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร
ในการมีคำสั่งให้สัญชาติไทยแก่บุคคลเป็นการเฉพาะรายหรือเป็นการทั่วไปก็ได้ มิได้เป็นบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบของการกระทำอันเป็นความผิดและจะต้องรับโทษอาญาไม่มีกรณี
ที่จะพิจารณาว่าเป็นบทบัญญัติของกฎหมายให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญา มาตรา ๑๑ วรรคสอง
แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ตัวอย่าง

นายบุรีรัมย์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่งหรือไม่

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่งหรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่งหรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ การกระทำที่ถือว่าเป็นการเลือก

ปฏิบัตินั้น ได้แก่ การปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อบุคคลที่มีฐานะหรือข้อเท็จจริงที่เหมือนกัน ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่รับรองว่าบุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการ อันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้น จะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ ซึ่งเป็นหลักกฎหมายต้องไม่มี ผลบังคับย้อนหลัง และหลักไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติ สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม คือ “โดยที่สมควรให้บุตรของ หญิงไทย สามารถมีสัญชาติไทยได้โดยหลักสายโลหิตด้วยตามหลักการเท่าเทียมกันระหว่างหญิง และชาย และสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทยของบุตรและหลานตลอดทั้งสายของคนต่างด้าว ที่เป็นผู้อพยพ ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้เข้าเมืองเพียงชั่วคราว และผู้ได้รับผ่อนผันให้ พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายเสียใหม่ให้เหมาะสมรัดกุม เพราะการยึด หลักการสมรส โดยชอบด้วยกฎหมายตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ที่โดยมากจะอยู่กินกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” แล้ว เห็นว่า คำว่าสัญชาติ หมายความว่า ความถึงความสัมพันธ์ ในทางกฎหมายระหว่างปัจเจกชนคนหนึ่งกับรัฐ ๆ หนึ่งในลักษณะที่ปัจเจกชนตกอยู่ภายใต้อำนาจ อธิปไตยในทางบุคคลของรัฐนั้น สัญชาติจึงเป็นนิติสัมพันธ์ระหว่างรัฐและเอกชนและมีสถานะเป็น เงื่อนไขในการมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายภายในของรัฐ สำหรับกฎเกณฑ์เกี่ยวกับสัญชาตินั้น ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศรับรองว่า การกำหนดกฎหมายสัญชาติเป็นอำนาจภายในของรัฐ ดังนั้นรัฐจึงมีอำนาจที่จะกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสัญชาติของพลเมืองที่อยู่ภายในรัฐนั้นได้ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ บัญญัติให้บุคคลได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ทั้งโดยอาศัยหลักสืบสายโลหิตจากบิดาหรือมารดาผู้มีสัญชาติไทย และหลักดินแดน กล่าวคือ ผู้เกิด โดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทยหรือผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ หรือผู้เกิดใน ราชอาณาจักรไทย ต่อมาประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ได้ยกเว้นหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนในกรณีต่าง ๆ ดังที่กำหนดไว้ โดยกำหนดให้ ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือมารดา

เป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายและในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดานั้นเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายหรือเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราวหรือเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เหตุผลของการบังคับใช้ประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าว คือ “โดยที่พิจารณาเห็นว่า บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่เพียงชั่วคราวหรือเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย บุคคลเหล่านี้แม้จะมีสัญชาติไทย แต่ก็มีได้มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทย เพื่อป้องกันและรักษาความมั่นคงแห่งชาติสมควรมิให้บุคคลดังกล่าวมีหรือได้สัญชาติไทยอีกต่อไป” ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ และได้บัญญัติหลักการได้สัญชาติไทยเสียใหม่ แต่ยังคงยืนยันหลักการการได้สัญชาติไทย โดยหลักสืบสายโลหิตและหลักดินแดนเช่นเดิม กล่าวคือ ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย และผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดโดยมีบทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นบทยกเว้นการได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน การที่พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นบทบัญญัติยกเว้นมิให้ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยได้สัญชาติไทยโดยการเกิดในกรณีต่างๆ ดังที่บัญญัติไว้นั้น ก็เพราะบุคคลดังกล่าว แม้เกิดในประเทศไทย แต่มีบุพการีเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยในลักษณะไม่ถาวร ซึ่งเป็นปัญหาว่าบุคคลเหล่านั้นจะมีความจงรักภักดีต่อประเทศไทยหรือไม่ การบัญญัติกฎหมายตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง จึงเป็นนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นอำนาจภายในของรัฐนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ก็มีหลักการที่มุ่งจะให้ความคุ้มครองบุตรของหญิงไทยให้สามารถมีสัญชาติไทยได้โดยหลักสายโลหิตตามหลักการเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย และเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับบุคคลที่มีฐานะหรือข้อเท็จจริงที่เหมือนกันอย่างเสมอภาคกันโดยมิได้มีการเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด และมีใช้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการรับโทษทางอาญา ดังนั้น พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม

โดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ส่วนมาตรา ๙ ทวิ วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้ในกรณี queเห็นสมควรรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จะพิจารณาและตั้งเฉพาะรายให้บุคคลตามมาตรา ๙ ทวิ วรรคหนึ่ง ได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด แล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทยของบุตร และหลานตลอดทั้งสายของคนต่างด้าวที่เป็นผู้อพยพ ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้เข้าเมือง เพียงชั่วคราว และผู้ได้รับผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายอันจะเป็น ประโยชน์แก่บุคคลตามมาตรา ๙ ทวิ วรรคหนึ่ง ในการที่จะได้รับสัญชาติไทย จึงเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับ กับบุคคลที่มีฐานะหรือข้อเท็จจริงที่เหมือนกันอย่างเสมอภาคกัน โดยมีได้มีการเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด และมีใช้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการรับโทษทางอาญา ดังนั้น พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๙ ทวิ วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ แล้วเห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่ให้นำหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๙ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ไปใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับ ซึ่งตามประเด็นวินิจฉัยนี้ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง หมายความว่าเฉพาะมาตรา ๙ ทวิ วรรคหนึ่ง เท่านั้น การบัญญัติในลักษณะดังกล่าวเป็นอำนาจ ภายในของรัฐซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ส่วนมาตรา ๑๑ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับ แต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้รับสัญชาติไทยได้ตามมาตรา ๙ ทวิ วรรคสอง จึงเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยหลักเกณฑ์ ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดพิจารณาให้สัญชาติไทยแก่บุคคลตามมาตรา ๙ ทวิ และมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่งได้

อันจะเป็นประโยชน์แก่บุคคลดังกล่าวในการที่จะได้รับสัญชาติไทย มาตรา ๑๑ จึงเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับบุคคลที่มีฐานะหรือข้อเท็จจริงที่เหมือนกันอย่างเสมอภาคกัน โดยมีได้มีการเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด และมีใช้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการรับโทษทางอาญา ดังนั้น พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

นายบุญส่ง กุลบุปผา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ในประเด็นทั้งสองดังกล่าว แม้ศาลฎีกาจะส่งปัญหามาให้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ ก็ตาม แต่ระหว่างพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกยกเลิกไป และต่อมามีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ออกใช้บังคับ ซึ่งบทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง คงหลักการเดิมตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ ไว้ จึงวินิจฉัยให้ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

สำหรับประเด็นที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นบทยกเว้นการได้สัญญาติโดยหลักดินแดนแก่บุคคล ๓ ประเภท ซึ่งเป็นอำนาจของรัฐที่จะกำหนดเงื่อนไขการให้สัญญาติแก่บุคคลโดยคำนึงถึงความมั่นคงของประเทศ และใช้บังคับแก่บุคคลเป็นการทั่วไป ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ และมีได้กำหนดโทษในทางอาญา จึงไม่จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง ส่วนพระราชบัญญัติ

สัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นข้อยกเว้นของวรรคหนึ่งที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจพิจารณาให้สัญญาติไทยแก่บุคคลตามวรรคหนึ่งได้อันเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณและไม่ได้เลือกปฏิบัติ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อบทมาตราแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวเช่นเดียวกัน

ประเด็นที่ ๒ เห็นว่า พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้มีผลย้อนหลังไปบังคับแก่บุคคลที่เกิดก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งมีผลบังคับแก่บุคคลเป็นการทั่วไป ผู้ที่เกี่ยวข้องและอาจได้หรือเสียสัญญาติไทยได้รับความคุ้มครองหรือผลเช่นเดียวกัน จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและไม่ได้กำหนดโทษในทางอาญาที่ห้ามมิให้ใช้บังคับย้อนหลัง ย่อมไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ส่วนพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคสอง เป็นบทให้อำนาจรัฐมนตรีสั่งให้สัญญาติไทยแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง ได้เป็นการทั่วไปหรือเฉพาะราย เป็นข้อยกเว้นของวรรคหนึ่งซึ่งเป็นคุณและใช้บังคับแก่บุคคลเป็นการทั่วไปโดยไม่เลือกปฏิบัติ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อบทมาตราแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวเช่นเดียวกัน

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่งหรือไม่

ความเห็น

มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้สัญชาติและการเสียสัญชาติแก่บุคคล โดยจะมีขอบเขตเพียงใดถือเป็นนโยบายของรัฐนั้น ซึ่งเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐ โดยการตราเป็นกฎหมายใช้บังคับได้ตราเป็นกฎหมายที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและขัดกมลระหว่างประเทศ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นหลักเกณฑ์ยกเว้นหลักการได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดนโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๒) ซึ่งใช้บังคับต่อบุคคลทั่วไปโดยเสมอกันไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

มาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ และได้เพิ่มถ้อยคำ “...หรือเป็นการทั่วไป...” อันมีลักษณะเป็นคุณยิ่งกว่า มาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง (เดิม) สำหรับบุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ในกฎหมายระหว่างประเทศ (แผนกคดีบุคคล) ให้อำนาจรัฐเป็นผู้กำหนดสัญชาติ การได้ หรือเสียสัญชาติ อันเป็นเรื่องของแต่ละรัฐที่จะพิจารณาวินิจฉัย ภายใต้กฎหมายตนว่า กฎหมายว่าด้วยสัญชาติเป็นอำนาจภายในของรัฐที่จะกำหนดกฎเกณฑ์อย่างไรก็ได้ เมื่อรัฐมีอำนาจอธิปไตยรัฐจึงสามารถออกกฎหมายใด ๆ ก็ได้ตราเป็นกฎหมายที่ไม่ขัดต่อกฎหมายระหว่าง

ประเทศ ซึ่งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นพันธกรณีในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมืองแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๖๖ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี และเป็นพันธกรณีในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) แห่งสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยได้ร่วมลงมติรับรองมาตั้งแต่ต้น และได้ก่อให้เกิดพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยในหมวดที่ ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในมาตรา ๓๐ แล้วนั้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ ยึดหลักความเสมอภาค เช่นเดียวกัน ซึ่งมีทั้งความเสมอภาคทั่วไปตามวรรคหนึ่ง คือ บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ซึ่งหลักความเสมอภาคทั่วไปนี้ น่าจะหมายถึงการคุ้มครองบุคคลที่เป็นคนไทยเท่าเทียมกัน ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันถือหลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่อง ซึ่งหมายถึงชายและหญิงที่เป็นชนชาวไทยย่อมมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับการรับรองสิทธิเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ดังนั้น การที่จำเลยออกคำสั่งจังหวัดขอนแก่นที่ ๒๑๑๖/๒๕๒๕ ให้ถอนสัญชาติโจทก์ทั้งสิบ จึงเป็นคำสั่งที่ขัดด้วยกฎหมายการที่โจทก์อ้างสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ที่ต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมีสิทธิเท่าเทียมกัน ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคในการก่อตั้งครอบครัว เห็นว่าเหตุผลที่โจทก์กล่าวอ้างเป็นเรื่องที่แต่ละประเทศจะถือปฏิบัติโดยคำนึงถึงปัญหาทางสังคมหรือปัญหาด้านความมั่นคง ในกรณีของประเทศไทยเมื่อพิจารณาจากสภาพแวดล้อมและปัจจัยอื่น ๆ เกี่ยวกับการได้สัญชาติไทย ตามมาตรา ๙ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ไม่ปรากฏแนวคิดเลือกปฏิบัติอันทำให้ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ รวมทั้งไม่ปรากฏแนวคิดที่กำหนดให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาในการกระทำที่ตนมิได้กระทำ อันขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นเรื่องที่จะใช้ดุลพินิจในการที่จะให้สิทธิของคนต่างด้าวว่าจะให้ถือสัญชาติไทยหรือไม่อย่างไร

เช่น ชายที่เป็นคนต่างด้าวสมรสกับหญิงไทยก็เปิดโอกาสให้แปลงสัญชาติได้ภายใต้เงื่อนไขที่ตราไว้ใน มาตรา ๑๑ ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ดังนั้น การที่กฎหมายบัญญัติให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ให้บังคับ ด้วยย่อมเป็นอำนาจของรัฐที่จะตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว ไม่ถือว่าเป็นบทบัญญัติที่ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคในกฎหมาย หรือเป็นการทำให้ชายและหญิง ไม่ได้มีสิทธิเท่าเทียมกันด้วยเหตุที่เป็นมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและความมั่นคงของประเทศซึ่งมิได้ตัดสิทธิของการแปลงสัญชาติ จึงมิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ และไม่ขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้น พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มิใช่คำสั่งที่มีผลทำให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาแต่เป็นเรื่องของการให้ถอนสัญชาติไทยของบุคคลบางจำพวก หรือลงโทษบุคคลหนักขึ้นกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิด แม้จะมีผลย้อนหลังกระทบถึงสิทธิของจำเลยและประชาชน ก็มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายและไม่ขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ โดยเมื่อเทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๖๐/๒๔๕๗ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๑๑/๒๕๔๕ ประกอบกับกฎหมายสัญชาติเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ จึงเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้ให้ที่จะกำหนดสถานะของบุคคลเพื่อให้เกิดความมั่นคงภายในของรัฐ กฎหมายดังกล่าวจึงบัญญัติขึ้นสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย มีตามประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่

ความเห็น

ข้อพิจารณาเบื้องต้นตามคำร้องเป็นการขอให้วินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ ซึ่งสิ้นสุดไปแล้วกรณีนี้ถือได้ว่าเป็นการขอให้วินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามคำร้องว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ฉบับปัจจุบันนี้ในบทมาตราที่ตรงกันตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ประเด็นที่ ๑ สืบเนื่องจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ถูกยกเลิกไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงควรพิจารณาในเบื้องต้นก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของประกาศของคณะปฏิวัตินี้ดังกล่าวที่ถูกยกเลิกไปแล้ว หรือไม่

เนื่องจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ ในระหว่างที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ มีผลใช้บังคับ จึงไม่มีบทบัญญัติใดหรือกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ได้ จึงไม่มีกรณีปัญหาความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญของกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้

ประเด็นที่ ๒ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้สัญชาติและการเสียสัญชาติแก่บุคคล โดยจะมีขอบเขตเพียงใด ถือเป็นนโยบายของรัฐแต่ละรัฐ ซึ่งเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐ โดยการตราเป็นกฎหมายใช้บังคับตราแต่ที่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและข้อตกลงระหว่างประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีการตราพระราชบัญญัติสัญญาชาติกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวจำนวนหลายฉบับ บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ยกเว้นการได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดน โดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๒) ซึ่งใช้บังคับต่อบุคคลทั่วไปโดยเสมอกันไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกัน หรือไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน ในการได้หรือเสียสัญชาติตามกฎหมาย จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด บุคคลผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยทุกคนย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกันและได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายโดยเสมอภาค บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

นอกจากนี้พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ยกเว้นการได้สัญชาติตามหลักดินแดนโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๒) โดยคง

ให้ถือหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายเดิมที่ยกเลิกไปแล้วมาใช้บังคับเป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่นั้นเอง เพราะผู้ที่เกิดก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวที่อยู่ในบังคับของกฎหมาย ยกเว้นไม่ได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดนย่อมเป็นผู้ที่ขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมาย หรือบิดาซึ่งไม่ได้มีการสมรสกับมารดา หรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ที่อยู่ในหลักเกณฑ์การอยู่อาศัยในราชอาณาจักรตามลักษณะที่กฎหมายกำหนด เป็นกรณีที่กำหนดให้หลักเกณฑ์นั้นอยู่ในเงื่อนไขอันเป็นเวลาขณะเกิดของผู้นั้นด้วย ซึ่งวันเวลาเกิดของผู้นั้นต้องเป็นกรณีเกิดก่อนที่กฎหมายมีผลใช้บังคับเป็นปกติธรรมดาอยู่แล้ว ไม่ใช่การบังคับใช้กฎหมายย้อนหลังอันเป็นผลร้ายแก่บุคคลบางรายที่เกิดในราชอาณาจักรก่อนวันพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับแต่อย่างใด มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบการกระทำให้เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ อันเป็นความผิดอาญาหรือกระทำความผิดที่เป็นโทษในทางปกครอง ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่ลงโทษการกระทำใดของบุคคลทางอาญาหรือเป็นโทษต่อการกระทำใดของบุคคลในทางปกครองโดยไม่มีความผิดไม่มีโทษและไม่มีความหมายหรือเป็นกฎหมายที่ลงโทษหรือเป็นโทษต่อบุคคลย้อนหลังหรือไม่ กรณีไม่มีประเด็นปัญหาให้พิจารณาวินิจฉัยว่า เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญาหรือเป็นโทษทางปกครองไว้ อันเป็นกฎหมายที่ลงโทษบุคคลทางอาญาหรือเป็นโทษต่อสิทธิของบุคคลทางปกครองย้อนหลัง เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งหรือไม่ ประการใด

ประเด็นที่ ๓ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่บัญญัติให้ใช้บังคับมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ย้อนหลังกับบุคคลที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปที่มีกรณีต้องตามที่บัญญัติไว้โดยเสมอกัน ไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกัน หรือไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันในการได้หรือเสียสัญชาติตามกฎหมาย จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และกล่าวโดยเฉพาะมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการได้หรือเสียสัญชาติเป็นหลักการเอาไว้ ตามบทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งดังกล่าว ซึ่งได้วินิจฉัยแล้วว่าไม่ขัดหรือแย้ง

ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ดังกล่าว จึงมิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบการกระทำที่เป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ อันเป็นความผิดทางอาญาหรือเป็นโทษทางปกครอง ไม่เป็นการบังคับใช้กฎหมายอาญา หรือกฎหมายที่เป็นโทษกับบุคคลทางปกครอง ย้อนหลังไปใช้บังคับในขณะที่มีกฎหมายในเวลาที่กระทำการนั้นบัญญัติเป็นความผิดและเป็นโทษไว้ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

ส่วนมาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นบทบัญญัติ กรณีเมื่อใช้มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่งบังคับใช้มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสองย้อนหลังกับบุคคล ที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ แล้วไม่ได้สัญชาติไทย ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจสั่งให้บุคคลดังกล่าวได้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะรายหรือเป็นการทั่วไปก็ได้ ถือเป็นบทบัญญัติ ที่บังคับใช้ต่อบุคคลทั่วไปที่มีกรณีต้องตามที่บัญญัติไว้โดยเสมอกัน ไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใด บุคคลหนึ่งหรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกันหรือไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมในการได้ หรือเสียสัญชาติตามกฎหมาย จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล มาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และเมื่อมาตรา ๑๑ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่รัฐมนตรี ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารในการมีคำสั่งให้สัญชาติไทยแก่บุคคลเป็นการเฉพาะรายหรือเป็นการทั่วไปก็ได้ อันเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณเพื่อเยียวยาผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขเดิมในกฎหมายใหม่นั้นเอง มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบการกระทำที่เป็นความผิดและเป็นโทษไว้ อันเป็นความผิดอาญาหรือเป็นโทษทางปกครองอย่างใด มาตรา ๑๑ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

กรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นตามคำร้องที่ขอให้วินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ถูกยกเลิกไปแล้ว ไม่เป็นประโยชน์แก่คดีอีกต่อไป จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๕๐

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่งความเห็นของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่งความเห็นของนาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะ รวม ๓๐ คน ผู้ร้อง สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า

๑. ผู้ร้องเสนอความเห็นต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อส่งความเห็นดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป โดยมีความเห็นดังนี้

๑.๑ ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางการเงิน ต้องห้ามมิให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรี ซึ่งแรกเริ่มที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีก็มีความเห็นว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางการเงิน

จึงได้มีหนังสือมายังประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทักท้วงการเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว หลังจากนั้นปรากฏว่ามีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติบางท่านได้เข้าพบนายกรัฐมนตรี และต่อมารัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือขอถอนหนังสือทักท้วงดังกล่าว เมื่อร่างกฎหมายนี้เป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงิน กรณีจึงต้องห้ามมิให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอร่างกฎหมายนี้ต่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เว้นแต่จะได้ส่งไปให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาและให้ความเห็นชอบก่อน แต่ปรากฏว่าไม่มีการส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ แต่ประการใด การถอนหนังสือจึงไม่มีผลตามกฎหมายว่าเป็นการให้ความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี จึงเป็นร่างกฎหมายที่ต้องห้ามมิให้เสนอและพิจารณาโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

อนึ่ง ในชั้นกรรมาธิการมีการแปรญัตติและมีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าว และทำให้ร่างพระราชบัญญัตินี้มีลักษณะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการเงินชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งต้อง มีการดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ คือ การให้นายกรัฐมนตรีรับรอง แต่ปรากฏว่า มีการรวบรัด ไม่มีการดำเนินการดังกล่าวให้ถูกต้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ดังนั้น การที่ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการเงินในลักษณะดังกล่าว จึงไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

๑.๒ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ขัดต่อ รัฐธรรมนูญ กล่าวคือ

(๑) รัฐบาลนี้ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาว่าจะยึดมั่นในคุณธรรม ศีลธรรม และ จริยธรรม ตลอดจนจะยึดมั่นในหลักปรัชญาพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการบริหาร ราชการแผ่นดิน ซึ่งรัฐบาลมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายให้เป็นไปตามที่แถลงนโยบายไว้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕ แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้ขัดกับนโยบายของรัฐบาลที่มีผลใช้บังคับ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕

(๒) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘ บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบาย ด้านการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ อย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของ

ประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นร่างกฎหมายที่มีผลเป็นการทำลายสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ทำให้ประชาชนลุ่มหลงและงมงายในอบายมุข ขัดกับหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงและทำลายผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมด้วย

(๓) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ บัญญัติให้รัฐต้องให้ความสำคัญและคุ้มครอง พระพุทธศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนา คุณภาพชีวิต แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้จะทำให้รัฐบาลกลายเป็นเจ้ามือหวยและแสวงหาผลประโยชน์ จากความลุ่มหลงงมงายและความเพ้อฝันของประชาชน มอมเมาประชาชนให้เสื่อมเสียคุณธรรม และทำลายคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วประเทศ

(๔) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ บัญญัติให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการ ดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่การที่รัฐจะเป็นเจ้ามือหวยบนดินเสียเอง ตามร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นการทำลายแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถึงแก่น เพราะยุบส่งเสริม สนับสนุนมอมเมาประชาชนให้ลุ่มหลงงมงายและฝักใฝ่ในอบายมุข ไม่รู้จักความพอเพียง ไม่รู้จัก เหตุผล ไม่รู้จักความพอประมาณ

(๕) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ (๒) บัญญัติให้สนับสนุนให้มีการใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับการประกอบกิจการ ซึ่งหมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประกอบสัมมาอาชีพ ที่ยึดคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้จะทำให้รัฐเป็นเจ้ามือหวย ส่งเสริม ให้ประชาชนเล่นหวย มอมเมาให้ประชาชนเล่นหวย เป็นการทำลายคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม

(๖) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในกิจการต่าง ๆ แต่รัฐบาลโดยหน่วยงานของรัฐกลับฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ สมรู้ และสมยอม ยืมมือ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติบางคนให้เสนอร่างกฎหมายฉบับนี้ แทนที่รัฐบาลจะเป็นฝ่ายเสนอเสียเอง โดยมีผลประโยชน์ทับซ้อนดังที่ปรากฏเป็นข่าวว่าสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้จ่ายเงินค่าตอบแทน ในลักษณะค่าวิจัยให้กับผู้ใกล้ชิดของสมาชิกบางคนที่เสนอร่างกฎหมายนี้เป็นค่าตอบแทนเป็นการกระทำ ที่จิตใจหลักเลื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทบต่อผลประโยชน์ ของประชาชนทั้งชาติ

(๗) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นร่างกฎหมายที่ถือลงงบประมาณแผ่นดิน และหลีกเลี่ยงการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินให้เป็นการใช้จ่ายเงินตามอำเภอใจ ซึ่งขัดต่อหลักกฎหมายทั่วไปและขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากรายได้ทั้งปวงที่เป็นของรัฐ จะต้องนำส่งกระทรวงการคลัง และหากจะมีการใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน รัฐธรรมนูญบัญญัติบังคับให้ตราเป็นกฎหมายงบประมาณ ซึ่งต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภาก่อนเป็นรายปีหรือรายครั้งไป แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติให้นำรายได้ซึ่งเป็นของรัฐเอาไปใช้จ่ายโดยตรง โดยไม่ต้องนำเงินส่งกระทรวงการคลัง เป็นการหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ทำให้มีการใช้จ่ายเงินแผ่นดินได้ตามอำเภอใจโดยไม่ต้องมีการตราเป็นกฎหมายงบประมาณ และหลีกเลี่ยงไม่ให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบการใช้จ่ายเงินนั้นตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญในลักษณะที่ใส่เล่ห์กลอุบายฉ้อฉลเงินแผ่นดิน

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งแจ้งแสดงความเห็น ซึ่งผู้เกี่ยวข้องได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ สว (สนช) ๐๐๐๗/๕๕๕๑ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ ว่า กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวนั้นในขั้นตอนซึ่งเป็นอำนาจของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการพิจารณาวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ปรากฏดังนี้

๑.๑ นายสังคีต พิริยะรังสรรค์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐ โดยที่ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นว่า ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเสนอมานั้นถูกต้องตามเงื่อนไขตามที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดไว้ หรือไม่ และเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หรือไม่

๑.๒ ในขณะที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้เสนอมาถูกต้องตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติกำหนดไว้ ส่วนในประเด็นปัญหาว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๓ หรือไม่ นั้น เมื่อได้พิจารณาสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแล้ว เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ และมาตรา ๑๔๓

๑.๓ ต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๑๗๖๕๒ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากรณีที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้การจัดสรรเงินที่ได้จากการจำหน่ายสลากพิเศษแบบรางวัลเลขท้ายให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลกำหนดนั้นกระทบต่อรายได้แผ่นดิน และเป็นการกำหนดวิธีการจัดสรรเงินที่ได้จากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลแตกต่างจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้โยบายเกี่ยวกับวิธีการจัดสรรเงินจากการจำหน่ายสลากประเภทดังกล่าวที่ส่วนหนึ่งต้องนำมาเป็นรายได้แผ่นดินนั้น ควรต้องผ่านการพิจารณาของนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารเสียก่อน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เกิดกรณีเป็นที่สงสัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๓ ว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอมานี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่ต้องมีการรับรองของนายกรัฐมนตรี หรือไม่ ซึ่งเป็นอำนาจในการวินิจฉัยของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานคณะกรรมการสามัญของสภาทุกคณะ ดังนั้น ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงมีคำสั่งให้จัดประชุมร่วมกันเพื่อวินิจฉัยในประเด็นปัญหาดังกล่าว แต่ก่อนที่จะมีการประชุมร่วมกัน สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๑๗๕๘๓ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ แจ้งขอถอนหนังสือความเห็นที่ว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินเพื่อนำกลับไปพิจารณาทบทวน ดังนั้น จึงทำให้กรณีที่มีข้อสงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่ต้องมีการรับรองของนายกรัฐมนตรี หรือไม่ ยุติลง และต้องถือเอาคำวินิจฉัยของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ได้วินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน เป็นที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า กระบวนการในการตราร่างพระราชบัญญัติสำนักงาน สลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในส่วนที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หรือไม่ ได้ดำเนินการโดยถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติฯ ข้อ ๑๐๘ แล้ว

๒. นายกรัฐมนตรี มีหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๕๓๕ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๑ ว่า

๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเงินที่ต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี หรือไม่ เห็นว่า การพิจารณาว่า ร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินนั้นเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๓ ซึ่งได้บัญญัติลักษณะของร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน รวมทั้งได้บัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของ นายกรัฐมนตรี ไว้โดยเฉพาะแล้วว่า การพิจารณาวินิจฉัยจะเกิดขึ้นเมื่อมีข้อสงสัยในขณะที่มีการเสนอ ร่างพระราชบัญญัติใดต่อสภาผู้แทนราษฎรว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีบทบัญญัติที่อาจเข้าลักษณะ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน โดยหากมีข้อสงสัยเช่นว่านั้นเกิดขึ้น จะต้องได้รับการวินิจฉัย จากที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร ทุกคณะ ซึ่งจะต้องจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีข้อสงสัยนั้น

จากบทบัญญัติดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๓ ได้บัญญัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการวินิจฉัยชี้ขาดว่าร่างพระราชบัญญัติใดเกี่ยวกับการเงินหรือไม่ไว้แล้วโดยเมื่อ ได้รับการวินิจฉัยชี้ขาดจากบุคคลตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แล้ว กรณีย่อมเป็นที่ยุติตามนั้น และบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้มีการหยิบยกข้อสงสัย ว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินขึ้นอีก เว้นแต่เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ ซึ่งเป็นกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมภายหลังของสภาผู้แทนราษฎรและมีข้อสงสัยเกิดขึ้นว่าการแก้ไข เพิ่มเติมนั้นทำให้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

เมื่อข้อเท็จจริงการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ปรากฏว่า ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งทำหน้าที่เป็น

สภาผู้แทนราษฎร ไม่มีการหยิบยกเป็นข้อสงสัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หรือไม่ จนสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ และต่อมาได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ใช้เป็นกฎหมายแล้ว จึงถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มีใช้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองจากนายกรัฐมนตรี และกรณีดังกล่าวย่อมเป็นการล่วงเลยขั้นตอนที่จะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นมาพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๓ อีก เพราะไม่มีบทบัญญัติใดให้ดำเนินการเช่นนั้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ ย่อมแสดงให้เห็นว่า หากสภาผู้แทนราษฎรมีมติในชั้นรับหลักการว่าไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินแล้ว การจะพิจารณาวินิจฉัยในเรื่องนี้อีก จะต้องเป็นกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังชั้นรับหลักการแล้วเท่านั้น และเมื่อกรณีนี้มิใช่เป็นปัญหาว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔

๒.๒ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ (๒) และมาตรา ๘๖ หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดในหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บังคับคณะรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดินว่า จะต้องมีการบริหารราชการแผ่นดินที่สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ แต่บทบัญญัติตามหมวดนี้ก็เป็นเพียงการกำหนดแนวทางทั่วไป ส่วนรายละเอียดวิธีการดำเนินการยังคงต้องเป็นไปตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่จะกำหนดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการตรากฎหมายหรือการกำหนดวิธีการปฏิบัติงาน และไม่เป็นเหตุที่จะทำให้ออกกฎหมายที่ตราขึ้นจะเป็นอันไม่มีผลใช้บังคับได้ เพราะบทบัญญัติในหมวดนี้มีใช้เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งต้องห้ามไว้โดยชัดเจนในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ การตรวจสอบว่าการเสนอกฎหมายของคณะรัฐมนตรีเป็นไปตามหมวดนี้หรือไม่ ย่อมเป็นอำนาจขององค์กรนิติบัญญัติโดยผ่านกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบในร่างกฎหมาย หรือโดยการดำเนินการตามส่วนที่ ๕ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นการแก้ไขพระราชบัญญัติเดิมที่บัญญัติให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลทำหน้าที่ออกสลากกินแบ่ง

อยู่แล้ว โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นเพียงการกำหนดรูปแบบของสลากกินแบ่งรัฐบาลเพิ่มเติมอีกประเภทหนึ่ง เมื่อพระราชบัญญัติฉบับเดิมได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน โดยไม่มีเหตุที่จะถือว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะเป็นที่เข้าใจกันเป็นสากลว่า การดำเนินการดังกล่าวเป็นการระดมเงินทุนประเภทหนึ่งที่จะนำมาใช้พัฒนาประเทศ การแก้ไขเพิ่มเติมประเภทของสลากกินแบ่งโดยร่างพระราชบัญญัตินี้จึงไม่มีเหตุที่จะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญด้วยเช่นกัน เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมิได้มีบทจำกัดหรือห้ามการดำเนินการในลักษณะนี้ไว้ ส่วนเหตุผลของผู้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้น เป็นเพียงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมของการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ตามความคิดของผู้เสนอ ซึ่งต้องเป็นเรื่องการพิจารณาในชั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่จะกลั่นกรองความเหมาะสมของการตราพระราชบัญญัตินี้ แต่เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้แล้วย่อมเป็นที่ยุติในการวินิจฉัยปัญหา ความเหมาะสมนั้นแล้วว่าการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ น่าจะเป็นประโยชน์มากกว่าผลเสียที่มีการแสดงความคิดเห็น

๒.๓ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... มีบทบัญญัติที่กำหนดนำรายได้ของรัฐไปใช้จ่ายได้โดยตรงโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินเป็นการจัดต่อรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือไม่ เห็นว่า การทิ้งงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๖ และการจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้อีกก็เฉพาะที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ กฎหมายเกี่ยวด้วยการโอนงบประมาณ หรือกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๕ นั้น หมายถึงการที่รัฐบาลจะจ่ายเงินที่เป็นของแผ่นดินแล้วจะต้องกระทำตามวิธีการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่วนกรณีใดจะถือเป็นเงินของแผ่นดิน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้จึงมิใช่ว่าเงินที่หน่วยงานของรัฐได้รับมาจะตกเป็นของแผ่นดินทุกกรณีแต่อย่างใด

การที่ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีบทบัญญัติกำหนดให้มีการนำรายได้ไปใช้จ่ายโดยตรง โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามการจัดสรรเงินที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้รับตามระเบียบที่คณะกรรมการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลที่มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ในลักษณะที่บัญญัติในหลักการเดียวกับหน่วยงานของรัฐ

ประเภทนี้ ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและบทกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายมิได้บัญญัติให้เงินรายได้ทุกกรณีต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินแต่อย่างใด ดังที่กล่าวข้างต้น บทบัญญัติตามร่างพระราชบัญญัตินี้จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ กค ๐๑๐๐/๕๗๐ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ สรุปได้ว่า

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ซึ่งรัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีได้เคยมีหนังสือมายังประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทักท้วงการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวและถอนหนังสือทักท้วงในเวลาต่อมา นั้น นายกรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐบาลไม่ขัดข้องที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต่อไป

๓.๒ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีข้อความขัดแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมิได้อยู่ในสถานะที่จะประเมินว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีข้อความขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติในมาตราต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญตามความเห็นของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือไม่

๓.๓ ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลสามารถออกสลากแบบรางวัลเลขท้ายได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยรัฐบาลสามารถปรับเปลี่ยนสัดส่วนการจัดสรรรายได้จากเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๒๒ ได้ ซึ่งรายได้ที่ได้รับจากการจำหน่ายสลากดังกล่าวส่วนที่เหลือจากการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายต้องตกเป็นรายได้แผ่นดินและเป็นเงินอุดหนุนให้แก่กองทุนที่จัดตั้งขึ้นมาตามกฎหมายเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางด้านสังคมตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบและตามวิธีการที่กระทรวงการคลังจะกำหนด ทั้งนี้ การใช้จ่ายเงินของกองทุนต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

๔. เลขาราชการวุฒิสภามีหนังสือ ที่ สว ๐๐๐๗/๑๑๕๑ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๑ ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง และส่งผู้แทน คือ นายสิทธิพร สหพันธ์ ไตรภพ รองเลขาราชการวุฒิสภา และ

นางวรรัตน์ อติแพทย์ รองเลขาธิการวุฒิสภา และคณะ ซึ่งแจ้งและตอบข้อซักถามต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ สรุปความได้ว่า

ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอเพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา จำนวน ๒ ฉบับ คือ ฉบับที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ รวม ๒๖ คน เป็นผู้เสนอ และฉบับที่สอง ร่างพระราชบัญญัติ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายสังคิต พิริยะรังสรรค์ สมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ รวม ๖๑ คน เป็นผู้เสนอ ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงาน สลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายสังคิต พิริยะรังสรรค์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ รวม ๖๑ คน เป็นผู้เสนอ ในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ปรากฏว่า มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ลงชื่อมาประชุม จำนวน ๒๐๘ คน โดยจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริงในขณะนั้น จำนวน ๒๔๘ คน ปรากฏผลการลงมติตามบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในเวลา ๑๗.๒๔ นาฬิกา ดังนี้

- เห็นด้วย (รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ)	๑๑๔	เสียง
- ไม่เห็นด้วย (ไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ)	๓๖	เสียง
- งออกเสียง	๕	เสียง
- ไม่ลงคะแนนเสียง	-	เสียง

ดังนั้น จึงมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงมติในวาระที่หนึ่ง รวมทั้งหมด ๑๕๕ คน และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา จำนวน ๑๘ คน โดยกำหนดการแปรญัตติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘

สำหรับกรณีร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่ง นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ ที่ประชุมสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ มีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาก่อนรับหลักการนั้น เมื่อคณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว จึงเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยประธาน

สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาอนุญาตบรรจุร่างพระราชบัญญัติพร้อมทั้งรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการเข้าระเบียบวาระการประชุม ครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ ในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ปรากฏว่า มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุม จำนวน ๒๒๕ คน โดยจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริง ในขณะนั้น จำนวน ๒๔๕ คน ปรากฏผลการลงมติตามบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในเวลา ๑๕.๓๗ นาฬิกา ดังนี้

- เห็นด้วย (รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ)	๔๘	เสียง
- ไม่เห็นด้วย (ไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ)	๑	เสียง
- งคออกเสียง	-	เสียง
- ไม่ลงคะแนนเสียง	-	เสียง

ดังนั้น จึงมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงมติในวาระที่หนึ่ง รวมทั้งหมด ๔๕ คน และที่ประชุมให้ส่งร่างพระราชบัญญัติของนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ กับคณะ ให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายสังคีต พิริยะรังสรรค์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ พิจารณา โดยกำหนดเวลาแปรญัตติตามข้อบังคับการประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว ในวาระที่สองและในวาระที่สามของที่ประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุม จำนวน ๑๕๖ คน โดยจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริงในขณะนั้น จำนวน ๒๔๑ คน

การลงมติในวาระที่สอง ที่ประชุมได้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา โดยมีการลงมติ ในมาตรา ๓ และมาตรา ๔ ดังนี้

มาตรา ๓ มีการแก้ไขโดยคณะกรรมการ และมีผู้สงวนคำแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความ ในบทนิยามคำว่า “สลากกินแบ่งรัฐบาล” ในมาตรา ๓ ผลการลงมติ ดังนี้

- เห็นด้วย (เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ) ๖๖ เสียง
- ไม่เห็นด้วย (เห็นชอบด้วยกับการสงวนคำแปรญัตติ) ๒๔ เสียง
- งดออกเสียง ๒ เสียง
- ไม่ลงคะแนนเสียง - เสียง

ดังนั้น จึงมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงมติในวาระที่สอง ในมาตรา ๓
รวมทั้งหมด ๘๒ คน

มาตรา ๔ ผู้สงวนคำแปรญัตติขอตัดความในมาตรา ๔ ออกทั้งมาตรา ผลการลงมติ
ดังนี้

- เห็นด้วย (เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ) ๖๕ เสียง
- ไม่เห็นด้วย (เห็นชอบด้วยกับการสงวนคำแปรญัตติ) ๒๒ เสียง

- โดยตัดมาตรา ๔ ออกทั้งมาตรา)
- งดออกเสียง ๑ เสียง
  - ไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เสียง

ดังนั้น จึงมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงมติในวาระที่สอง ในมาตรา ๔
รวมทั้งหมด ๘๓ คน

เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. .... เรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว ที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่สาม ในเวลา ๑๒.๐๗ นาฬิกา
ปรากฏผลดังนี้

- เห็นด้วย (สมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย) ๘๓ เสียง
- ไม่เห็นด้วย (ไม่สมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย) ๒๖ เสียง
- งดออกเสียง ๓ เสียง
- ไม่ลงคะแนนเสียง - เสียง

ดังนั้น จึงมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงมติในวาระที่สาม รวมทั้งหมด
๑๑๒ คน

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑) หรือไม่

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และวรรคสี่ บัญญัติว่า เมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้น ให้โอนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามมาตรา ๑๕๐ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๑๕๑ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง (๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า ...” และมาตรา ๒๕๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๒๗”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๓๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ในขณะนั้น สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีจำนวน ๒๕๐ คน) เข้าชื่อเสนอความเห็น ว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กรณีจึงเป็นไป

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑) เมื่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติส่งคำร้องมายัง ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑)

คำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า คดีมีหลักฐานเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้แล้ว จึงกำหนดประเด็นการวินิจฉัยว่า (๑) ร่างพระราชบัญญัติ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ (๒) ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีข้อความ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ และจะต้องตกไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม หรือไม่

ประเด็นแรก ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้น โดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิก มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๗ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาจะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อ ๑๘ “ให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในสมุดที่จัดไว้ก่อนเข้าประชุมทุกครั้ง และเมื่อ มีสัญญาณให้เข้าประชุม ให้สมาชิกเข้านั่งในที่ที่จัดไว้

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมสภายืนขึ้นจนกว่าประธานจะได้นั่งลง”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้ ศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทและอำนาจในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยการตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ตามหลักการตรวจสอบก่อนประกาศใช้เป็นกฎหมายใน

มาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๕๔ ซึ่งเป็นการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติอื่นที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วว่า คราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และตามหลักการตรวจสอบภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมายตามมาตรา ๒๑๑ มาตรา ๒๑๒ มาตรา ๒๔๕ และมาตรา ๒๕๗ ที่บัญญัติให้ศาลที่พิจารณาคดี บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้แล้วมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ โดยไม่อาจหยิบยกประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตรากฎหมายฉบับนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้อีก

การขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติอื่นที่มีให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก่อนประกาศใช้เป็นกฎหมาย เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๕๔ กล่าวคือ ก่อนนำร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ หรือนายกรัฐมนตรี เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือคราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว หรือนายกรัฐมนตรีส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติทั้งในประเด็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นคราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ประการหนึ่ง และร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ อีกประการหนึ่ง หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ หรือร่างพระราชบัญญัตินั้นคราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไปตามมาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

ในประเด็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... คราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ นั้น มีประเด็นเบื้องต้นที่ต้องวินิจฉัย

ก่อนว่า การออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และองค์ประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๕๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง มีสาระสำคัญ คือ การกำหนดจำนวนของสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีจำนวนมากเพียงพอที่จะมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแสดงเจตนาในลักษณะของมติที่ประชุม ในการพิจารณาร่างกฎหมายและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอันเป็นหลักการประชุมสภา ที่ใช้อยู่ในนานาประเทศ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับตลอดมา ล้วนมี บทบัญญัติว่าด้วยองค์ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามจำนวนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงจะเป็นองค์ประชุม การที่รัฐธรรมนูญทุกฉบับกำหนดจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก วุฒิสภาที่ประกอบกันเป็นองค์ประชุมไว้ ก็เพื่อให้การประชุมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของสภาเป็นไป ด้วยความรอบคอบ และมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาในส่วนที่เกี่ยวกับการตรากฎหมายนั้น กฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบ จากรัฐสภา เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ย่อมมี ผลใช้บังคับกับประชาชนทุกคนในประเทศจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ ในการพิจารณาทุกวาระ และเมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดองค์ประชุมไว้ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาย่อมมีความหมายว่า การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุม วุฒิสภาที่มีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม จะถือว่าเป็นการใช้อำนาจอินิติบัญญัติ โดยองค์กรสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไม่ได้ และหากมีการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุม สภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมวุฒิสภาที่ไม่ครบองค์ประชุมจะถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนน ของสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไม่ได้

สำหรับการตราพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอินิติบัญญัติแทน สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงต้อง

เป็นการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมที่ครบองค์ประชุม จึงจะถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นกัน

ส่วนข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๘ วรรคสอง ที่กำหนดว่า “เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม” นั้น เป็นเพียงบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดประชุมว่า การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติสามารถดำเนินการได้ เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ภายหลังเปิดการประชุมแล้ว ในขั้นตอนของการลงมติเรื่องใด ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมปรึกษาหารือของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ องค์ประชุมจะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ จะต้องมิใช่สมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น เพราะองค์ประชุมมิได้มีความหมาย แต่เพียงว่าเมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมครบและเปิดการประชุมแล้ว หลังจากนั้นสมาชิกจะอยู่ร่วมประชุมหรือไม่ก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนสมาชิกในที่ประชุมอีกต่อไป หากเป็นเช่นนั้นแล้ว ผลก็จะเป็นว่าหลังจากเปิดประชุม แม้จะมีสมาชิกอยู่ประชุมเพียงไม่กี่คนก็อาจลงมติและมีเสียงข้างมากได้ ซึ่งมีใจเจตนาารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และหากถือจำนวนสมาชิกที่ลงชื่อมาประชุม เป็นองค์ประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการประชุมในแต่ละครั้ง คงจะไม่ปรากฏเหตุการณ์ดังเช่นที่เกิดขึ้นในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาในอดีต รวมทั้งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ด้วย คือ การขอให้ นับองค์ประชุมในระหว่างการประชุมโดยสมาชิกที่มีข้อสงสัยว่า องค์ประชุมไม่ครบ และเมื่อปรากฏว่า องค์ประชุมไม่ครบ ประธานของที่ประชุมก็จะสั่งพักการประชุมหรือให้เลื่อนการประชุมออกไป

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติตามเอกสารบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งลงนามการวุฒิสภาส่งและชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญว่า ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๗.๒๔ นาฬิกา อันเป็นวันเวลาที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ แห่งร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายสังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกเข้าประชุม ๑๕๕ คน ซึ่งครบองค์ประชุม ต่อมาในคราวประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๕.๓๗ นาฬิกา

อันเป็นวันเวลาที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกเข้าประชุมเพียง ๔๕ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือ ไม่ถึง ๑๒๕ คน จึงไม่ครบองค์ประชุม แต่ข้อเท็จจริงสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ส่งร่างพระราชบัญญัติฉบับของนายวิริยะ ฯ ให้คณะกรรมการวิสามัญที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับของนายสังคีต ฯ ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้แต่งตั้งขึ้นก่อนหน้านั้นพิจารณา เพื่อให้รวมพิจารณาร่างทั้งสองฉบับเข้าด้วยกันเมื่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่นายสังคีต ฯ และนายวิริยะ ฯ เป็นผู้เสนอ เสร็จแล้ว จึงเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สอง ร่างมาตรา ๓ มีจำนวนผู้เข้าประชุมเพียง ๕๒ คน ส่วนร่างมาตรา ๔ มีจำนวนผู้เข้าประชุมเพียง ๕๓ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือ ไม่ถึง ๑๒๑ คน จึงไม่ครบองค์ประชุม และการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามในเวลา ๑๒.๐๗ นาฬิกา มีจำนวนสมาชิกผู้เข้าประชุมเพียง ๑๑๒ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือ ไม่ถึง ๑๒๑ คน จึงไม่ครบองค์ประชุม และไม่อาจถือการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่ครบองค์ประชุมดังกล่าว เป็นการลงมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ได้ ดังนั้น จึงถือว่าการตราร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันมีผลให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป และเมื่อร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม แล้ว กรณีคำขออื่นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย เพราะไม่อาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงาน
สลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตรารึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
และเป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

นายซัซ ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายเจริญ ภักดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเฉลิมพล เอกอุรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณรงค์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๕๐

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๔ เป็นบทบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติสองส่วน คือ การตราร่างพระราชบัญญัติถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ในส่วนการตราร่างพระราชบัญญัติถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่ มีประเด็นแรกที่สมควรวินิจฉัยว่า การออกเสียงลงคะแนนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม ...” บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการกำหนดจำนวนสมาชิกของแต่ละสภาให้มีจำนวนที่มากเพียงพอที่จะร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการพิจารณา ร่างกฎหมายและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญในอดีตที่ผ่านมาบัญญัติว่าด้วยองค์ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาบัญญัติไว้เช่นเดียวกัน โดยกำหนดองค์ประชุมไว้ในจำนวนที่แตกต่างกัน การที่รัฐธรรมนูญกำหนดองค์ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไว้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การประชุมพิจารณาเป็นไปด้วยความรอบคอบ โดยมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง

โดยเฉพาะการตรากฎหมายซึ่งจะมีผลใช้บังคับกับประชาชนทุกคน จำเป็นอย่างยิ่งที่สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาจะต้องพิจารณาร่างกฎหมายนั้นอย่างรอบคอบ ทุกวาระ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง กำหนดองค์ประชุมไว้ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา ย่อมมีความหมายว่า การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาที่มีจำนวนสมาชิกเข้าประชุมไม่ครบองค์ประชุม จะถือว่าเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยโดยองค์กรสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไม่ได้และหากการออกเสียงลงคะแนนของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมวุฒิสภาไม่ครบองค์ประชุม จะถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไม่ได้ สำหรับการพิจารณาว่าการออกเสียงลงคะแนนของที่ประชุมที่มีจำนวนสมาชิกครบองค์ประชุม หรือไม่ ย่อมพิจารณาจากจำนวนสมาชิกที่อยู่ในที่ประชุมขณะที่มีการออกเสียงลงคะแนนเป็นสำคัญ มิใช่พิจารณาจากจำนวนสมาชิกที่มาลงชื่อเข้าประชุมก่อนเปิดประชุมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๘ วรรคสอง ที่ว่า “เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม...” ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่าจะสามารถดำเนินการได้ต่อเมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเท่านั้น

สำหรับการตราพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยแทนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงต้องเป็นการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมที่ครบองค์ประชุมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ จึงจะถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นกัน

ข้อเท็จจริงปรากฏตามเอกสารที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่ สว ๐๐๐๗/๑๑๕๑ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๑ เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบคำชี้แจงแสดงความเห็นของผู้แทนเลขาธิการ

วุฒิสภา สรุปได้ว่า การประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ อันเป็นวันออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการแห่งร่างกฎหมายฉบับที่หนึ่งซึ่งนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ รวม ๒๖ คน เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุมจำนวน ๒๒๕ คน จากจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริงในขณะนั้น ๒๔๕ คน และตามบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่จัดทำขึ้นตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๖ วรรคสี่ และข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๗๒ ปรากฏว่า ในเวลา ๑๕.๓๗ นาฬิกา ของวันดังกล่าว มีจำนวนผู้เข้าประชุม ๔๕ คน เห็นด้วย ๔๘ คน ไม่เห็นด้วย ๑ คน และไม่มีผู้งดออกเสียงและไม่มีผู้ไม่ลงคะแนน และการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ อันเป็นวันออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการแห่งร่างกฎหมายฉบับที่สองซึ่งนายสังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ รวม ๖๑ คน เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุมจำนวน ๒๐๕ คน จากจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริงในขณะนั้น ๒๔๕ คน และตามบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปรากฏว่า ในเวลา ๑๗.๒๔ นาฬิกา ของวันดังกล่าว มีจำนวนผู้เข้าประชุม ๑๕๕ คน เห็นด้วย ๑๑๔ คน ไม่เห็นด้วย ๓๖ คน งดออกเสียง ๕ คน และไม่มีผู้ไม่ลงคะแนน หลังจากนั้นที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติให้ส่งร่างกฎหมายซึ่งนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ ให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายสังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ เป็นผู้เสนอ พิจารณา

การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ อันเป็นวันออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองและวาระที่สามของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุมจำนวน ๑๕๖ คน จากจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริงในขณะนั้น ๒๔๑ คน และตามบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปรากฏว่า การออกเสียงลงคะแนนวาระที่สอง ร่างมาตรา ๓ มีจำนวนผู้เข้าประชุม ๕๒ คน เห็นด้วย ๖๖ คน ไม่เห็นด้วย ๒๔ คน งดออกเสียง ๒ คน และไม่มีผู้ไม่ลงคะแนน ส่วนร่างมาตรา ๔ มีจำนวนผู้เข้าประชุม ๕๓ คน เห็นด้วย ๖๕ คน ไม่เห็นด้วย

๒๒ คน งดออกเสียง ๑ คน และมีผู้ไม่ลงคะแนน ๑ คน และการออกเสียงลงคะแนนวาระที่สามในเวลา ๑๒.๐๓ นาฬิกา ของวันดังกล่าว มีจำนวนผู้เข้าประชุม ๑๑๒ คน เห็นด้วย ๘๓ คน ไม่เห็นด้วย ๒๖ คน งดออกเสียง ๓ คน และไม่มีผู้ไม่ลงคะแนน

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ อันเป็นวันออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการแห่งร่างกฎหมายซึ่งนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะเป็นผู้เสนอ และในวันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ อันเป็นวันออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองและวาระที่สามของร่างกฎหมายฉบับนี้ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว มีจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติผู้เข้าประชุมไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น กล่าวคือ มีจำนวนเพียง ๔๕ คน ๕๒ คน ๕๓ คน และ ๑๑๒ คน ตามลำดับ จึงไม่ครบองค์ประชุมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง และเป็นการประชุมที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ถือว่า การตราพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันมีผลให้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม และเมื่อร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสามแล้ว กรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยคำขออื่น เพราะไม่อาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... คราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันมีผลให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๕๐

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. ... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๖ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวนในการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณา และในกรณีที่ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดวิธีพิจารณาใดไว้โดยเฉพาะก็ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้และไม่ขัดต่อข้อกำหนดดังกล่าว

ข้อเท็จจริงปรากฏจากพยานเอกสารและพยานบุคคลเป็นที่ยุติว่า ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. ... ที่เสนอโดยนายสังคีต พิริยะรังสรรค์ และนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ ในวาระที่ ๓ นั้น ปรากฏว่ามีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมประชุมออกเสียงลงมติเพียง ๑๑๒ คน เท่านั้น ในขณะที่จำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่ในขณะนั้นทั้งหมดมีจำนวนรวม ๒๔๑ คน จำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ร่วมประชุมออกเสียงลงมติให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวในวาระสาม จึงมีไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวาระดังกล่าวจึงไม่ครบเป็นองค์ประชุมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ ซึ่งจะต้องนำมาใช้บังคับแก่การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ทำหน้าที่รัฐสภาอยู่ในขณะนั้นด้วย ตามมาตรา ๒๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

เมื่อการประชุมลงมติให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ในวาระสาม มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติในฐานะสมาชิกรัฐสภาเข้าร่วมประชุม ออกเสียงลงมติไม่ครบเป็นองค์ประชุม จึงไม่อาจถือเป็นมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในฐานะรัฐสภาได้ ย่อมทำให้การตราร่างพระราชบัญญัตินี้มิได้เป็นไปโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม ถึงแม้ข้อกฎหมายข้อนี้ผู้ร้องจะมีได้ยกขึ้นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยโดยตรง แต่เมื่อผู้ร้องได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัตินี้มาด้วย ศาลรัฐธรรมนูญย่อมยกข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นวินิจฉัยเองได้ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๖ วรรคสอง ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๒ (๕) และเมื่อได้วินิจฉัยในข้อนี้ให้แล้วกรณีก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยปัญหาข้ออื่น ๆ อีกต่อไป

นายจรูญ ภักดีธนากุล
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๕๐

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมี ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ และจะต้องตกไป
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ ๑ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้น
โดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๑๒๖ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุม
ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณี
การพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๗ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
จะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาท เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น
ในรัฐธรรมนูญนี้

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา ต้องจัดให้มีการบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ในที่ที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้ เว้นแต่กรณีการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

.....ฯลฯ.....

มาตรา ๑๕๔ ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๑๕๐ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติเป็นอันตามมาตรา ๑๕๑ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ให้นายกรัฐมนตรีระงับการดำเนินการเพื่อประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่มิใช่กรณีตามวรรคสาม ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการ ตามมาตรา ๑๕๐ หรือมาตรา ๑๕๑ แล้วแต่กรณี ต่อไป

มาตรา ๒๕๓ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ ทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๒๗

.....ฯลฯ.....

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อ ๖ วิธีพิจารณาตามที่กำหนดในข้อกำหนดนี้ให้ใช้ระบบได้สวน

วิธีพิจารณาใดซึ่งข้อกำหนดนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้และไม่ขัดต่อข้อกำหนดนี้

พิจารณาแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของกฎหมายที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วก่อนประกาศใช้เป็นกฎหมาย ว่าตราขึ้นโดยถูกต้อง ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และหรือมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ บัญญัติให้เป็นการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ บัญญัติให้เป็นการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติอื่นที่ไม่ใช่ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ก่อนนำร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายเพื่อลงพระปรมาภิไธย หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสอง สภารวมกันมีจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ หรือนายกรัฐมนตรี เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติใด มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว หรือนายกรัฐมนตรีส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย

บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของร่างพระราชบัญญัติทั้งในประเด็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ประการหนึ่ง และร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ หรือไม่ อีกประการหนึ่ง หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความ

ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ หรือร่างพระราชบัญญัตินั้นตราขึ้น โดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไปตามมาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

สำหรับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ วรรคหก บัญญัติให้วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๓๐๐ วรรคห้า บัญญัติว่า ในระหว่างที่ยังมิได้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ ซึ่งก็ได้ออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยข้อ ๖ กำหนดวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้ใช้ระบบใบไต่สวน ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชบัญญัตินี้ในขั้นตอนต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาวินิจฉัย รวมถึงในเรื่ององค์ประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งเป็นการพิจารณาขั้นตอนแรกในกระบวนการตรากฎหมายของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ด้วย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญตรวจพบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความไม่ครบขององค์ประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการตราร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แล้ว หากไม่หยิบยกขึ้นพิจารณาว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ปล่อยให้ร่างกฎหมายที่อาจตราขึ้น โดยไม่ชอบด้วยกระบวนการตราตามรัฐธรรมนูญผ่านเลยไปจนประกาศใช้บังคับ ย่อมไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายก่อนประกาศใช้บังคับและมุ่งหมายที่จะมอบอำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้คุ้มครองรัฐธรรมนูญในฐานะกฎหมายสูงสุดของประเทศ และปัญหาดังกล่าวถือว่าเป็นปัญหาแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ย่อมไม่อยู่ในข้อห้ามมิให้พิจารณาวินิจฉัยเกินคำขอศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยในเรื่ององค์ประชุมได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๗ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้” ซึ่งสาระสำคัญ

ของมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่งนี้ คือ การกำหนดจำนวนของสมาชิกสภาที่มีจำนวนมากเพียงพอที่จะมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแสดงเจตนาในรูปของมติที่ประชุมในการพิจารณาร่างกฎหมายและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันเป็นหลักการประชุมสภาที่ใช้อยู่ในนานาประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในอดีตก็ได้มีบทบัญญัติว่าด้วยองค์ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยกำหนดองค์ประชุมไว้ตามที่ผู้ร่างเห็นสมควร รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดไว้ในมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้มีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม

กรณีที่รัฐธรรมนูญกำหนดจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ประกอบกันเป็นองค์ประชุมไว้ ก็เพื่อให้การประชุมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของทั้งสองสภาเป็นไปด้วยความรอบคอบ มีมุมมองที่หลากหลาย และมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ในส่วนที่เกี่ยวกับการตรากฎหมายนั้นกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้วย่อมมีผลใช้บังคับกับประชาชนทุกคนในประเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบในการพิจารณาทุกวาระ และเมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดองค์ประชุมไว้ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา ย่อมมีความหมายว่า การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาที่มีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม จะถือว่าเป็นการใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยองค์กรสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไม่ได้ และหากมีการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมวุฒิสภาที่ไม่ครบองค์ประชุมจะถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่ขอด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไม่ได้

สำหรับการตราพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก สภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติแทนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ การออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงต้องเป็น

การออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมที่ครบองค์ประชุม จึงจะถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นกัน

พิจารณาแล้ว ขอให้จริงรับฟังเป็นยุติตามเอกสารบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเลขธิการวุฒิสภาส่งและชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญว่า ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๗.๒๔ นาฬิกา อันเป็นเวลาที่ยุติการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายสังคิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกเข้าประชุม ๑๕๕ คน จากสมาชิกทั้งหมด ๒๔๕ คน จึงครบเป็นองค์ประชุมและมีการลงมติด้วยจำนวนสมาชิกที่ครบองค์ประชุม ต่อมาในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๕.๓๗ นาฬิกา อันเป็นเวลาที่ยุติการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกเข้าประชุมขณะลงมติเพียง ๕๕ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือ ไม่ถึง ๑๒๕ คน จึงไม่ครบองค์ประชุม แต่ข้อเท็จจริงสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ส่งร่างพระราชบัญญัติฉบับของ นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ ให้คณะกรรมการวิสามัญที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับของสังคิต พิริยะรังสรรค์ ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้แต่งตั้งขึ้นก่อนหน้านั้นพิจารณา เพื่อให้รวมพิจารณาร่างทั้งสองฉบับเข้าด้วยกัน เมื่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่นายสังคิต พิริยะรังสรรค์ และนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ เป็นผู้เสนอ เสร็จแล้ว จึงเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สอง ร่างมาตรา ๓ มีจำนวนผู้เข้าประชุมขณะลงมติเพียง ๕๒ คน ส่วนร่างมาตรา ๔ มีจำนวนผู้เข้าประชุมขณะลงมติเพียง ๕๓ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๒๔๑ คน เท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือ ไม่ถึง ๑๒๑ คน จึงไม่ครบองค์ประชุมและการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ในเวลา ๑๒.๐๗ นาฬิกา มีจำนวนสมาชิกผู้เข้าประชุมขณะลงมติเพียง ๑๑๒ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๒๔๑ คน เท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือ ไม่ถึง ๑๒๑ คน จึงไม่ครบเป็นองค์ประชุม

และไม่อาจถือเป็นมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ อนึ่ง เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รวมร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่เสนอโดยนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ กับคณะ เข้าเป็นฉบับเดียวกับร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่เสนอโดยนายสังคีต พิริยะรังสรรค์ กับคณะ แต่ปรากฏว่าในวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการนั้น มีสมาชิกเข้าประชุมไม่ครบองค์ประชุม จึงทำให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการเป็นการประชุมโดยไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ในวาระที่สองและที่สามก็ไม่ครบองค์ประชุมเช่นกัน กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่าการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่ครบองค์ประชุมดังกล่าวเป็นการลงมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่งได้ ดังนั้น จึงถือว่าการตราร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ อันมีผลให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป และเมื่อร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม ตามที่ได้วินิจฉัยในประเด็นที่ ๑ ดังกล่าวแล้ว กรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นที่ ๒ อีกต่อไป เพราะไม่อาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าววินิจฉัย จึงมีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และเป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๕๐

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ตรารึขึ้น โดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง พิจารณาแล้วเห็นว่า มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ว่าการออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๓ ในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ และในวาระที่สาม เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๗ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้”

พิจารณาแล้วเห็นว่า องค์ประชุมของสภาจะต้องมีอยู่ตลอดเวลาของการพิจารณาและลงมติ ร่างพระราชบัญญัติ การลงชื่อผู้เข้าประชุมในครั้งแรกก่อนเปิดการประชุม เป็นเพียงเพื่อให้เห็นว่า มีสมาชิกครบจำนวนองค์ประชุมที่จะเปิดประชุมต่อไปได้เท่านั้น แต่การคงอยู่ของจำนวนสมาชิกเพื่อให้ครบองค์ประชุมจะต้องมีอยู่โดยตลอดในเวลาที่มีการลงมติดังนั้น องค์ประชุมมิได้หมายความว่า

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมครบองค์ประชุมและเปิดการประชุมแล้ว หลังจากนั้น สมาชิกจะอยู่ร่วมประชุมหรือไม่ก็ได้ โดยไม่คำนึงถึงจำนวนสมาชิกในที่ประชุมอีกต่อไป หากเป็นเช่นนั้นแล้วผลก็จะเป็นว่าหลังจากเปิดประชุมแม้จะมีสมาชิกอยู่ประชุมเพียงไม่กี่คนก็อาจลงมติและมีเสียงข้างมากได้ ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

เมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดองค์ประชุมไว้ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา ก็เท่ากับว่าการประชุมที่มีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม ก็จะถือว่าเป็นการใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไม่ได้ และหากมีการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมวุฒิสภาที่ไม่ครบองค์ประชุม จะถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไม่ได้เช่นกัน

ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติตามเอกสารบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และตามคำชี้แจงของนางวารรัตน์ อติแพทย์ รองเลขาธิการวุฒิสภา และคณะเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ว่าในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ อันเป็นวันออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ที่เสนอโดยนายสังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ลงชื่อมาประชุมจำนวน ๒๐๕ คน จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่จริงในขณะนั้น จำนวน ๒๔๕ คน และในเวลาออกเสียงลงคะแนนขึ้นรับหลักการมีสมาชิกเข้าประชุมแสดงตน จำนวน ๑๕๕ คน เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือ ๑๒๕ คน และผลการลงมติในที่ประชุม ปรากฏว่าเห็นด้วย ๑๑๔ คน ไม่เห็นด้วย ๓๖ คน งดออกเสียง ๕ คน ไม่มีผู้ไม่ลงคะแนน ย่อมถือว่าเป็นมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้

ส่วนในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ อันเป็นวันออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ที่เสนอโดยนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ นั้นมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ลงชื่อมาประชุมจำนวน ๒๒๕ คน จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่จริงในขณะนั้น จำนวน ๒๔๕ คน แต่ในเวลาออกเสียงลงคะแนน ขึ้นรับหลักการมีสมาชิกเข้าประชุมแสดงตนเพียง ๔๕ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก

ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้นคือไม่ถึง ๑๒๕ คน จึงไม่ครบองค์ประชุม และไม่อาจถือเป็นมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้

อย่างไรก็ดี ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ร่วมการพิจารณาร่างทั้ง ๒ ฉบับเข้าด้วยกัน ในการพิจารณาวาระที่สองและวาระที่สาม ซึ่งในชั้นลงมติในวาระที่ ๓ ในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ลงชื่อมาประชุมจำนวน ๑๘๖ คน จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่จริงในขณะนั้น จำนวน ๒๔๑ คน แต่ในเวลาออกเสียงลงคะแนนมีสมาชิกเข้าประชุมแสดงตนเพียง ๑๑๒ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้นคือไม่ถึง ๑๒๑ คน จึงไม่ครบองค์ประชุม การประชุมลงมติในวาระที่ ๓ จึงเป็นการประชุมโดยไม่ชอบด้วยมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่งแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เมื่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... มีกระบวนการตราที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ก็มีผลให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

ประเด็นที่สอง เมื่อพิจารณาเห็นว่า การตราร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มีผลให้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๕๔ วรรคสามแล้ว ก็ไม่จำต้องวินิจฉัยอีกต่อไปว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

นายเฉลิมพล เอกอุรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๕๐

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

มีประเด็นพิจารณาวินิจฉัยรวม ๒ ประเด็น คือ

๑. ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

๒. ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ ๑ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๗ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาท เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา ต้องจัดให้มีการบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ในที่ที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้ เว้นแต่กรณีการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้ และสมาชิกย่อมมีอิสระและไม่ถูกผูกพันโดยมติของพรรคการเมืองหรืออาณัติอื่นใด”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๕ ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

(๓) ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ หรือ

(๔) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามมาตรา ๑๖๓ ... ”

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อนำเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐ โดยที่ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ฯ ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นว่า ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิก ฯ เสนอมานั้นถูกต้องตามเงื่อนไขตามที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ฯ ได้กำหนดไว้หรือไม่ และในขณะนั้นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้เสนอมาถูกต้องตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ฯ กำหนด ไว้แล้ว จึงเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ บัญญัติไว้

สำหรับกระบวนการกฎหมายลงมติรับหลักการในวาระที่หนึ่งของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จากพยานหลักฐานปรากฏว่าขึ้นรับหลักการในวาระที่หนึ่ง นายสังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ ได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลฯ ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ จำนวนสมาชิกขณะนั้นมีอยู่ ๒๔๕ คน มาประชุม ๒๐๕ คน ลา ๔๐ คน ผลการลงมติในที่ประชุม มีผู้เห็นด้วย ๑๑๔ คน ไม่เห็นด้วย ๓๕ คน งดออกเสียง ๕ คน รวม ๑๕๕ คน การลงมติจึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แต่ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลฯ ที่เสนอโดย นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จำนวนสมาชิกที่มีอยู่ในขณะนั้น ๒๔๕ คน ลงชื่อมาประชุม ๒๒๕ คน ลา ๒๔ คน ลงมติในที่ประชุม เห็นด้วย ๔๘ คน ไม่เห็นด้วย ๑ คน รวม ๔๙ คน เห็นว่าสมาชิกที่มาประชุมขณะลงมติในวาระที่ ๑ มีจำนวนน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงไม่เป็นองค์ประชุม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ร่างฯ ที่เสนอโดยนายวิริยะ จึงไม่ชอบ

ส่วนชั้นลงมติในวาระที่สองและวาระที่สามนั้น จากพยานหลักฐานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จำนวนสมาชิกที่มีอยู่ในขณะนั้น ๒๔๑ คน จำนวนผู้ลงชื่อมาประชุม ๑๕๖ คน ลา ๔๕ คน ผลการลงมติในวาระที่สอง มาตรา ๓ มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามผลการลงมติ มีผู้เห็นด้วย ๖๖ คน ไม่เห็นด้วย ๒๔ คน งดออกเสียง ๒ คน รวม ๙๒ คน สำหรับมาตรา ๔ มีผู้สงวนคำแปรญัตติขอให้ตัดความในมาตรา ๔ ออกทั้งมาตรา ผลการลงมติเห็นด้วย ๖๕ คน ไม่เห็นด้วย ๒๒ คน งดออกเสียง ๑ คน ไม่ลงคะแนน ๑ คน รวม ๘๙ คน จากนั้นได้มีการลงมติในวาระที่สาม มีผู้เห็นด้วยสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย ๘๓ คน ไม่เห็นด้วย ๒๖ คน งดออกเสียง ๓ คน รวม ๑๑๒ คน เห็นว่า การลงมติในวาระที่สอง และที่สามของสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีสมาชิกที่มาประชุมขณะลงมติไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงไม่เป็นองค์ประชุมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง แม้จะมีผู้ลงชื่อมาประชุมเกินกว่ากึ่งหนึ่งแล้วก็ตาม แต่ขณะประชุมมีสมาชิกอยู่ในห้องประชุมไม่ถึงกึ่งหนึ่งจึงไม่ชอบตามรัฐธรรมนูญ

เมื่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีกระบวนการตราที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ แล้วกรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นที่ ๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... คราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ส่งผลให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไปตามมาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

นายสุรยุทธ์ ฆาประณีต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่าง

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๕๐

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑)
ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วก่อนที่
นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย
ตามความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน โดยมี
อำนาจพิจารณาวินิจฉัยทั้งในประเด็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวตราขึ้น โดยถูกต้องตามบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญ หรือมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า
ร่างพระราชบัญญัตินั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมีข้อความขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป ตามที่
บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม สำหรับการพิจารณาในประเด็นว่า ร่างพระราชบัญญัติ
สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

หรือไม่นั้น มีประเด็นเบื้องต้นที่ต้องวินิจฉัยว่า การออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๗ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้”

นอกจากนี้ ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ก็มีข้อกำหนดเกี่ยวกับองค์ประชุม ในข้อ ๑๘ กำหนดว่า “ให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในสมุดที่จัดไว้ก่อนเข้าประชุมทุกครั้ง และเมื่อมีสัญญาณให้เข้าประชุม ให้สมาชิกเข้านั่งในที่ที่จัดไว้

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมสภายืนขึ้นจนกว่าประธานจะได้นั่งลง”

ข้อเท็จจริงปรากฏตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ สว (สนช) ๐๐๐๗/๕๕๒๑ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ และเอกสารเพิ่มเติมแนบท้ายหนังสือดังกล่าว ปรากฏว่าร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ร่วมกันเสนอ จำนวน ๒ ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งเสนอโดย นายสังคีต พิริยะรังสรรค์ กับคณะ และร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งเสนอโดย นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ กับคณะ โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ เสนอโดย นายสังคีต พิริยะรังสรรค์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาและรับหลักการในวาระที่หนึ่งในคราวประชุม ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ ส่วนร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ เสนอโดย นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ กับคณะสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาและรับหลักการในวาระที่หนึ่งในคราวประชุม ครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ แล้วส่งร่างฯ ที่เสนอโดย นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ กับคณะให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายสังคีต พิริยะรังสรรค์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) พิจารณา เพื่อให้ร่วมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับเข้าด้วยกัน คณะกรรมการฯ ชุดดังกล่าว ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เสร็จเรียบร้อยและ

นำเสนอสมานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามแล้วลงมติสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมายในคราวประชุมครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

การออกเสียงลงคะแนนของสมานิติบัญญัติแห่งชาติในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ทั้งสองร่าง ปรากฏดังนี้

๑. ในการประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายสังคิต พิริยะรังสรรค์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุมจำนวน ๒๐๕ คน จากจำนวนสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริงในขณะนั้น จำนวน ๒๔๕ คน และตามบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ปรากฏว่า ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๗.๒๔ นาฬิกา อันเป็นเวลาที่ยังไม่มีการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ มีจำนวนผู้เข้าประชุม ๑๕๕ คน เห็นด้วย ๑๑๔ คน ไม่เห็นด้วย ๓๖ คน งดออกเสียง ๕ คน ไม่มีผู้ไม่ลงคะแนนเสียง

๒. ในการประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุมจำนวน ๒๒๕ คน จากจำนวนสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริงในขณะนั้น จำนวน ๒๔๕ คน และตามบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ปรากฏว่า ในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๕.๓๗ นาฬิกา อันเป็นเวลาที่ยังไม่มีการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ มีจำนวนผู้เข้าประชุม ๔๕ คน เห็นด้วย ๔๘ คน ไม่เห็นด้วย ๑ คน ไม่มีผู้งดออกเสียง และไม่มีผู้ไม่ลงคะแนนเสียง

๓. ในการประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งสมานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ในวาระที่สาม มีสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุมจำนวน ๑๕๖ คน จากจำนวนสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริงในขณะนั้น จำนวน ๒๔๑ คน และตามบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติในการลงมติในวาระที่สาม ปรากฏว่า ในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

เวลา ๑๒.๐๗ นาฬิกา มีจำนวนผู้เข้าประชุม ๑๑๒ คน เห็นด้วย ๘๓ คน ไม่เห็นด้วย ๒๖ คน ดออกเสียง ๓ คน ไม่มีผู้ไม่ลงคะแนนเสียง

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง มีสาระสำคัญคือ กำหนดจำนวนสมาชิกสภาที่มีจำนวนมากเพียงพอที่จะมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแสดงเจตนาในรูปของมติที่ประชุมในการพิจารณาร่างกฎหมายและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอันเป็นหลักการประชุมสภาที่ใช้อยู่ในนานาประเทศ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับตลอดมา ล้วนมีบทบัญญัติว่าด้วยองค์ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามจำนวนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญจึงจะเป็นองค์ประชุม การที่รัฐธรรมนูญกำหนดจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ประกอบกันเป็นองค์ประชุมไว้ด้วย ก็เพื่อให้การประชุมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของทั้งสองสภาเป็นไปด้วยความรอบคอบ ประกอบด้วยข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อวัตถุประสงค์ของการประชุมนั้น ๆ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรากฎหมายซึ่งจะมีผลใช้บังคับกับประชาชนในราชอาณาจักรนั้น จะต้องผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบและต้องชอบด้วยกระบวนการตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้องค์ประชุมมิได้หมายความว่าต้องมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเท่านั้น แต่องค์ประชุมจะต้องมีอยู่นับแต่เมื่อเปิดการประชุมจนกระทั่งมีการลงมติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ ดังนี้ เมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดองค์ประชุมว่าต้องมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาย่อมหมายความว่า การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่มีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุมจะถือว่าเป็นการใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไม่ได้ ดังนั้น เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมวุฒิสภาที่ไม่ครบองค์ประชุมย่อมเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

การตราพระราชบัญญัตินี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ทำหน้าที่รัฐสภาสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติแทนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามมาตรา ๒๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๕๕๐ ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๘ วรรคสอง แล้ว จึงเห็นว่าการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงต้องเป็นการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมที่ครบองค์ประชุม จึงจะถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นกัน

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติตามเอกสารบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่า ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ กับคณะเป็นผู้เสนอในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการมีสมาชิกเข้าประชุมเพียง ๔๕ คนไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือไม่ถึง ๑๒๕ คน และในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในวาระที่สามมีสมาชิกเข้าประชุมเพียง ๑๑๒ คนไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือไม่ถึง ๑๒๑ คน ดังนั้น ในการประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวทั้งสองครั้ง จึงไม่ครบองค์ประชุม และไม่อาจถือเป็นมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ มีผลให้กระบวนการในการตราร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การตราร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... จึงไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันมีผลให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม และกรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ เพราะไม่อาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และเป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๕๐

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงได้ความตามสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนเลขาธิการวุฒิสภาว่าการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๓ วรรคหนึ่งปรากฏว่ามีร่างพระราชบัญญัติได้รับการเสนอ ๒ ฉบับ คือร่างฯ ของนายสังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะกับร่างฯ ของนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ ร่างฯ ของนายสังคีต ได้รับการพิจารณาในวาระแรกในการประชุมครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุม ๒๐๕ คน ลา ๔๐ คน จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๒๔๕ คน ผลการลงมติปรากฏว่ามีผู้เห็นด้วย ๑๑๔ คน ไม่เห็นด้วย ๓๖ คน งดออกเสียง ๕ คน รวม ๑๕๕ คน ครอบงำประชุมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ส่วนร่างฯ ของนายวิริยะเข้าสู่การพิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๐ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีผู้ลงชื่อมาประชุม ๒๒๕ คน ลา ๒๔ คน จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๒๔๕ คน ผลการลงมติปรากฏว่ามีผู้เห็นด้วย ๔๘ คน ไม่เห็นด้วย ๑ คน รวม ๔๙ คน แสดงว่าขณะลงมติ มีสมาชิกไม่ถึงกึ่งหนึ่งของ

จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงไม่ครบองค์ประชุม เป็นการไม่ชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่งดังกล่าว และไม่อาจนำไปสู่การพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามได้

เมื่อร่างฯ ของนายวิริยะไม่ได้ผ่านการพิจารณาโดยชอบในวาระแรก แล้วถูกนำไปพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามรวมกับร่างฯ ของนายสังคีตยอมทำให้การพิจารณาในวาระที่สองและที่สามของร่างฯ ทั้งสองฉบับเป็นการไม่ชอบไปด้วย ทำนองเดียวกับของดีนำไปพร้อมกับของเสีย ย่อมกลายเป็นของเสียไปทั้งหมด ยิ่งกว่านั้น ยังปรากฏอีกว่าชั้นลงมติในวาระที่สาม ของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในการประชุมครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุม ๑๕๖ คน ลา ๔๕ คน จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๒๔๑ คน ผลการลงมติ มีผู้เห็นด้วย ๘๓ คน ไม่เห็นด้วย ๒๖ คน งดออกเสียง ๓ คน รวม ๑๑๒ คน แสดงว่า ขณะลงมติ มีสมาชิกไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น เป็นการไม่ชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ดังกล่าวเช่นเดียวกัน ปัญหาว่าการตราร่างพระราชบัญญัติ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ นี้เป็นข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะมีได้ส่งมาให้วินิจฉัยในประเด็นข้อนี้ ศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๖ วรรคสอง ประกอบด้วยประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๒ (๕) และไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นอื่นอีก เพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง

จึงมีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง และตกไปตามมาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๕๐

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาในระบบไต่สวน ศาลฯ จึงยกประเด็นองค์ประชุม ขึ้นพิจารณาก่อนที่จะพิจารณาวินิจฉัยตามคำขอของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยพิจารณาว่า ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และในวาระที่สามขึ้นลงมติเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมาย เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ความเห็น

เนื่องจากร่างฯ มีผู้เสนอ ๒ ฉบับ คือ ในวาระที่หนึ่งร่างฯ ของนายสังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ ไม่มีปัญหาเรื่ององค์ประชุม แต่ร่างฯ ของนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ มีปัญหาเรื่ององค์ประชุมไม่ครบ (รายละเอียดตามคำวินิจฉัยกลาง)

ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ส่งร่างฯ ของนายวิริยะฯ ให้คณะกรรมการวิสามัญ ที่พิจารณาร่างฯ ของนายสังคีตฯ ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้แต่งตั้งขึ้นก่อนหน้านั้นพิจารณา เพื่อให้รวมพิจารณาร่างทั้งสองฉบับเข้าด้วยกัน เมื่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างฯ ที่นายสังคีตฯ และนายวิริยะฯ เป็นผู้เสนอเสร็จแล้ว จึงเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ในวาระที่สอง ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ปรากฏว่าการออกเสียงในวาระที่สอง การพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา มีปัญหาเรื่อง องค์ประชุมไม่ครบในการพิจารณาร่างฯ มาตรา ๓ และร่างฯ มาตรา ๔ (รายละเอียดตามคำวินิจฉัยกลาง)

ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ขึ้นลงมติเพื่อ ประกาศใช้เป็นกฎหมายในวาระที่สามเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ หรือไม่

จากบันทึกการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ยอดรวมขณะนั้น ๒๔๑ คน (ครึ่งหนึ่งเท่ากับ ๑๒๑ คน) ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รวมการพิจารณาร่างทั้ง ๒ ฉบับ เข้าด้วยกัน จากเอกสารในสำนวนปรากฏว่า จำนวนผู้ลงชื่อมาประชุม ๑๕๖ คน ลา ๔๕ คน ผลการลงมติในที่ประชุม เห็นด้วย ๘๓ คน ไม่เห็นด้วย ๒๖ คน งดออกเสียง ๓ คน ไม่มีผู้ไม่ลงคะแนน รวม ๑๑๒ เสียง จึงมีปัญหาว่าในการลงมติเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายในวาระที่สามนั้นมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาประชุมครบองค์ประชุมหรือไม่

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ บัญญัติไว้ว่าการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม ฯลฯ เห็นว่าปัญหาเรื่ององค์ประชุมเป็นปัญหาข้อเท็จจริง จะมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาหรือไม่ ต้องถือตามทีแต่ละสภามีมติรับรองไว้ หากจะทักท้วงว่าไม่ครบองค์ประชุมจะต้องมีการตรวจนับในขณะที่ประชุมว่ามีสมาชิกมาประชุมครบองค์ประชุมหรือไม่ เมื่อไม่ปรากฏว่ามี การนับองค์ประชุมและเอกสารบันทึกการประชุมซึ่งสภารับรองแล้วระบุนว่ามีผู้มาประชุมไม่ครบองค์ประชุมจึงต้องถือตามเอกสาร นอกจากนี้ในมาตรา ๑๒๖ วรรคสอง ยังบัญญัติว่า การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้ การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติหลักเกณฑ์ในการลงมติไว้ก็เพื่อให้สมาชิกทุกคนที่อยู่ในที่ประชุมลงมติว่าจะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือไม่ โดยจะต้องมีสมาชิกครบองค์ประชุมอย่างแท้จริง ส่วนการที่สมาชิกคนใดจะใช้สิทธิงดออกเสียงหรือไม่ลงคะแนนหรือลงมติแต่ไม่เห็นด้วย สมาชิกนั้นจะต้องอยู่ในที่ประชุม จึงจะนับเป็นองค์ประชุมในขณะที่ลงมติได้ ดังนั้น องค์ประชุมจึงมิได้หมายความว่าเมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมครบและเปิดการประชุมแล้ว หลังจากนั้นสมาชิกจะอยู่ร่วมประชุมหรือไม่ก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนสมาชิกในที่ประชุมอีกต่อไป ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เมื่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีกระบวนการตราที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ แล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นอื่นอีกต่อไป

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. .... คราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๑๒๖ ให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ตกไปตามมาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

นายสุพจน์ ไข่มุกด์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่าง